
Årsredovisning för
Länsförsäkringar Södermanland

519000-6519

Räkenskapsåret

2015-01-01-2015-12-31

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Södermanland avger härmed årsredovisning för 2015, bolagets 170 verksamhetsår.

Verksamhet

Länsförsäkringar Södermanland har sitt verksamhetsområde i Södermanlands läns nio kommuner: Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker.

Bolaget erbjuder privatpersoner, företag och organisationer ekonomisk trygghet genom ett omfattande sortiment av produkter och tjänster inom sakförsäkring, livförsäkring och bankverksamhet. Inom sakförsäkring deltar bolaget i den gemensamma återförsäkringsaffären inom länsförsäkringsgruppen.

Förutom verksamhet där Länsförsäkringar Södermanland har egen koncession erbjuder bolaget försäkring inom såväl sak- som livförsäkringsområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess dotterbolag. De förmedlade affärerna är bank- och fondverksamhet, livförsäkring samt djurförsäkring. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna.

Bolaget bedriver även mäklarrörelse avseende fastigheter och bostadsrättslägenheter genom att vara franchisegivare åt tre fastighetsmäklarföretag.

Total affärsvolym

Den totala volymen för bolagets affärer fördelar sig enligt nedan, Mkr:

Sakförsäkring, premieinkomst direkt försäkring 559,9 Mkr (fg år 529,5 Mkr)

Livförsäkring, premieinkomst 215,0 Mkr (fg år 190,0 Mkr)

Bank, inlånings- och utlåningsvolym 7 809,1 Mkr (fg år 7 053,6 Mkr), spara och placera volymer 543,0 Mkr (fg år 400,0 Mkr)

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Södermanland är kundägt, lokalt och självständigt. Bolagsformen ömsesidig innebär att bolaget ägs av kunderna, bolagets försäkringstagare. Ägarna har inflytande över verksamheten genom att de väljer fullmäktigeledamöter, för närvarande 67 st som ska företräda dem på bolagsstämman.

Bolagsstämman utser bolagets styrelse som består av sju ledamöter. Därutöver ingår vd och två personalrepresentanter i styrelsen. Styrelsen för Länsförsäkringar Södermanland ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I detta ansvar ingår att fastställa en ändamålsenlig organisation, övergripande mål och strategier för verksamheten samt riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sitt arbete, en instruktion för VD samt policy och riktlinjer för de viktigaste områdena. Styrelsen har under 2015 haft 9 sammanträden.

Länsförsäkringar Södermanland ingår som ett av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag i federationen Länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger gruppen Länsförsäkringar AB med dotterbolag.

Väsentliga händelser under året

Länsförsäkringsgruppen fick i januari motta priset Web Awards för bästa och mest kundvänliga mobilapp i Sverige, pristagarna utses av kunderna.

Under hösten fick Länsförsäkringsgruppen högsta betyg av kunderna avseende privat sakförsäkring, privat livförsäkring, privat fordonsförsäkring, privat bank och företag sakförsäkring. Inom områdena privat bolån, företag livförsäkring samt fastighetsförmedling kom Länsförsäkringsgruppen på andra plats. Mätningen görs av Svensk KvalitetsIndex som är ett oberoende undersökningsföretag.

2015 har bolaget fortsatt haft många stora skador, framförallt bränder. Skadorna har drabbat framförallt villa- och lantbrukskunder. Totalt hade bolaget fler än 24 st skadefall som översteg 1 Mkr.

Under hösten har bolaget genomfört en bredd riktad informationskampanj för att öka medvetandet och kunskapen om brandskydd i hemmet, ”Brandkollen”. Drygt 7 000 kunder har genomfört en egenkontroll av hushållets brandsäkerhet och skickat in en bekräftelse på detta till bolaget.

Riksdagen tog under hösten beslut om att helt ta bort avdraget för privat pensionssparande. Detta drabbade cirka 4 000 av Länsförsäkringar Södermanlands kunder och en stor informationskampanj har genomförts för att dels

informera kunderna om att sluta spara i pensionsförsäkring, dels informera om det fortsatta behovet av att pensionsspara och lämpliga former för detta.

De finansiella marknaderna har varit uppåt under året, räntorna har varit fortsatt låga. För Länsförsäkringar Södermanlands del har det inneburit en positiv avkastning i kapitalförvaltningen 2015. För koncernen uppgår avkastningen till 274,8 Mkr (259,3 Mkr), vilket motsvarar en totalavkastning på 9,9 % (10,7 %).

Under 2015 har bolaget arbetat i ett samarbetsprojekt med Mediehuset och samtliga lokaltidningar i länet. Projektet har syftat till att öka synligheten både i papperstidning, webbtidning och i gemensamma event. Målet med projektet har varit att öka kännedomen om bolaget som lokalt och kundägt samt att öka antalet kunder.

Länsförsäkringsgruppen arbetar med att återinvestera i ett nytt gemensamt IT-stöd för sakförsäkring har fortsatt. Arbetet kommer att pågå under flera år och planerna är att införa det nya IT-stödet stegvis. Under 2016 planeras utbildning och ett första genomförandesteg.

Väsentliga händelser efter verksamhetsåret

Under januari och februari har världens börser haft en mycket kraftig nedgång vilket har påverkat bolagets placeringstillgångar negativt.

2016 fyller Länsförsäkringar Södermanland 170 år och under året kommer flera jubileumsaktiviteter att genomföras. Några av de aktiviteter som planeras har särskild inriktning på CSR och skadeförebygg. 2016 är ett jubileumsår även för Länsförsäkringar Fastighetsförmedling (10 år) och Länsförsäkringar Bank (20 år).

Bolaget kommer att genomföra en ny marknadsorganisation den 1 maj 2016. Den nya organisationen kommer att ha ett tydligare affärsfokus och ett högre resursutnyttjande.

Resultat och ekonomisk ställning

Sakförsäkring

Premieinkomst och marknad

Premieinkomst, Mkr	2015	2014
Direkt försäkring	559,9	529,5
Mottagen återförsäkring	38,8	139,9
Summa egen affär brutto	598,8	669,4
Förmedlad djurförsäkring	69,9	67,4
Totalt	668,7	736,9

Marknadsandelar*, procent	2015	2014
Hem	35	34
Villahem	40	40
Fritidshus	41	42
Lantbruk	91	91
Företag		
• Byggindustri	42	44
• Tillverkningsindustri	46	45
• Tjänsteföretag	34	35
Personbil	39	38

Bolaget har haft en god tillväxt inom hem- och motorfordonsförsäkring, vilket resulterat i att marknadsandelarna i dessa affärer har stärkts under 2015.

Skadeutfall

Årets skadekostnad brutto, exkl skaderegleringskostnader, uppgick för skadeår 2015 till 397,8 (402,4) Mkr. Antalet registrerade skador i motorfordonsförsäkring var 16 462 (13 833) st, i övrig direkt försäkring 10 734 (10 018) st.

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oreglerade skador innebar ett positivt avvecklingsresultat i direkt affär för egen räkning på ca 8,0 (30,3) Mkr och ca 14,1 (28,6) Mkr i mottagen affär.

Livförsäkring

Bolagets försäljning av liv- och pensionsförsäkring ökade med 26,4 (- 3,8) % till ett försäljningsvärde av 337,5 (267,0) Mkr. Premieinkomsten ökade med 13,2 (- 4,7) % och det förvaltade kapitalet med 0,5 (6,6) %. Bolagets livförsäkringsverksamhet resulterade i ett överskott på 0,8 (-0,6) Mkr under verksamhetsåret, se även not 9.

Premieinkomst, Mkr	2015	2014
Traditionell försäkring	43	66
Fondlivförsäkring	155	101
Avtalsförsäkring	17	23

Försäkringskapital, Mkr	2015	2014
Traditionell försäkring	1 823	1 930
Fondlivförsäkring	1 557	1 441
Avtalsförsäkring	570	559

Bankverksamheten

Bankverksamheten har haft en god tillväxt under året. Den totala affärsvolymen, mätt som in- och utlåning, har ökat med 755,5 (614,9) Mkr eller med 10,5 (9,6) %. Bankverksamheten resulterade i ett underskott på 2,6 (-7,2) Mkr, varav kostnader i form av avsättning till minskade bankersättningar uppgick till ca 0,4 (2,1) Mkr, se även not 9 respektive not 27.

Volymer, Mkr	2015	2014
Inlåning	2 183	1 982
Utlåning	5 626	5 071
- varav bottenlån	5 203	4 639
Spara och placera*	543	400
Antal kunder med bankprodukter	21 163	20 064

* Spara och placera omfattar fondprodukter, investeringssparkonto (ISK), individuellt pensionssparande (IPS) och aktieindexobligationer (AIO)

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet på koncernens placeringstillgångar fördelade sig enligt följande tillgångsslag per 31 december 2015:

Tillgångsslag	2015	2014
Obligationer, lån	773,2	767,6
Aktier, svenska	1 726,7	1 449,4
Aktier, utländska	371,8	284,0
Övriga placeringstillgångar	9,0	6,7
Summa placeringstillgångar	2 880,7	2 507,7

Det totala engagemanget i fastigheter (andelar och aktier i fastighetsbolag) uppgick till 629,7 (484,9) Mkr. Koncernens likvida tillgångar uppgick vid verksamhetsårets slut till 52,3 (122,1) Mkr.

Kapitalförvaltningens resultat för koncernen uppgick till 274,8 (259,3) Mkr. Av detta resultat avser 247,3 (185,1) Mkr realiserade värdeförändringar på placeringstillgångar.

Resultat

Årets resultat före dispositioner och skatt uppgick till 268,8 (242,5) Mkr och efter dispositioner och skatt till 228,9 (199,8) Mkr. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till 5,5 (-1,0) Mkr.

Förväntad utveckling

Vi förväntar oss en fortsatt låg tillväxt i ekonomin med låg inflation och fortsatt negativa räntor. Vår bedömning är att lågräntemiljön kommer att bestå så länge inflationen fortsätter att vara låg. Vi räknar med att ha en fortsatt tillväxt inom samtliga verksamhetsområden under 2016. Vår bankverksamhet kommer att fortsätta att pressas av låga marginaler och ökade regelverkskostnader. Sakförsäkringsverksamhetens problem med ökade skadekostnader innebär i förlängningen selektiva prishöjningar och ett ökat fokus på riskurval och skadebegränsande och skadeförebyggande åtgärder. Sakförsäkringsverksamheten belastas även den av höga administrativa kostnader för anpassning till och fortsatt upprätthållande av nya regelverk.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som bolaget står inför

Riskerna behandlas huvudsakligen under not 2. De väsentligaste riskerna är:

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten brutto (exklusive skaderegleringskostnader) som uppgår till 76,2 procent under senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken. Den mottagna affären innehåller huvudsakligen svensk affär. Premieinkomsten för den mottagna affären uppgick under verksamhetsåret till 38,8 (139,9) Mkr eller 6,5 (20,1) % av den totala premieinkomsten brutto. Bolaget skyddar sig för större skador genom återförsäkring.

Största ekonomiska risk i mottagen affär bedöms vara den i affären ingående Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i denna pool uppgår för bolagets del till ca 4,6 Mkr (0,5 Meuro).

Placeringsrisker

Bolagets placeringstillgångar är utsatta för risken för värdeförluster genom bl a börsfall, valutaförändringar och ränteändring. Bolagets placeringar i utländska aktier och andelar uppgår till ca 371,8 Mkr och i aktieindexobligationer till ca 14,8 Mkr. Valutaexponeringen är främst i amerikanska dollar och Euro.

Marknadsvärdet på bolagets räntebärande placeringstillgångar, obligationer och lån utgjorde vid räkenskapsårets utgång 773,2 Mkr. Ränterisken på dessa tillgångar utgjorde 1,2 (1,7) % vid 1 procentenhets förändring av den allmänna räntenivån.

Kreditrisker

Bolaget står för 80 % av kreditförluster för lån som förmedlats av bolaget till Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets provisioner för förmedlad bankaffär. Om kreditförlusterna totalt är större än årets provisioner överförs förlusten till kommande år. Bolagets totala kreditförluster uppgick till 1,8 (2,3) Mkr.

Övriga viktiga områden

Medarbetarna

Bolaget har 129 tillsvidareanställda varav 74 kvinnor och 55 män. Av de 15 cheferna är 7 kvinnor och 8 män. Samtliga medarbetare har fast månadslön. Utöver detta omfattas samtliga medarbetare förutom företagsledningen, VD och compliance av ett målboussystem som beslutas av styrelsen för ett år i taget. Målboussystemet kan närmast liknas vid ett vinstdelningssystem och utfallet kan maximalt bli 18 tkr per heltidsanställd medarbetare och år. För 2015 blev utfallet 6-12 tkr per heltidsanställd medarbetare.

Miljö

Bolaget är sedan 2003 miljöcertifierat enligt ISO 14001 och arbetar med ständiga förbättringar för miljön. Under 2015 har vi bland annat arbetat med skadeförebyggande insatser och skärpt miljökraven på våra leverantörer.

Hälsa

Bolaget är sedan 2008 hälsodiplomerat enligt Korpens modell och arbetar med ständiga förbättringar i det hälsofrämjande arbetet. Under 2015 genomfördes flera bolagsövergripande hälsoaktiviteter för samtliga medarbetare, bl a den sk ”Länklassikern”, en kombinationsaktivitet med skidåkning, cykling och löpning som många medarbetare deltog i. Bolaget erbjuder också subventionerade träningskort och subventionerad lunch. 2015 uppgick den totala sjukfrånvaron till 4,6 %. Samtliga medarbetare erbjuds en subventionerad sjukvårdsförsäkring och avtal finns med företagshälsovården.

Arbetsmiljö

Länsförsäkringar Södermanland arbetar med ständiga förbättringar i arbetsmiljön. Medarbetarsamtal där chef och medarbetare samtalar kring olika områden, sätter individuella mål och överenskommer om en kompetensutvecklingsplan genomförs årligen. Under 2015 har bolaget genomfört ergonomigenomgångar av de flesta medarbetares fysiska arbetsplatser, med ett åtgärdsprogram som följd.

Etik

Inom den finansiella branschen är etikfrågorna av högsta vikt. Etiska regler och ett gemensamt förhållningssätt skapar förtroende i relationen med kunder, medarbetare och leverantörer. Länsförsäkringar Södermanland har ett regelverk för etik och moral där den uppförandekod som togs fram under 2014 är central. Under 2015 förtydligades uppförandekoden med hjälp av genomgångar och diskussioner med samtliga medarbetare.

Koncernen

Koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Södermanland (519000-6519) samt det helägda dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB (556683-5905).

Dotterbolag

Strimlusen Förvaltnings AB är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar Södermanland. Bolaget äger och förvaltar andelarna i fastighetsbolagen Humlegården Holding AB I, II och III. Resultatet i dotterbolaget uppgick till 3,8 (0) Mkr. Se även not 13.

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Vd och de två personalrepresentanter som ingår i styrelsen erhåller inget arvode.

Ersättningar till VD och ledande befattningshavare

Följande principer för ersättning till VD och ledande befattningshavare har fastställts av bolagsstämman:

Ersättning till VD utgår i form av fast månadslön. VD har därutöver förmånsbil utan bruttolöneavdrag. Ingen bonus eller annan rörlig ersättning finns. VD har rätt till pension från 60 år med nivån 65 procent av slutlönen.

Med ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledning d v s med nuvarande organisation affärsområdeschef privat, affärsområdeschef företag, skadecchef, ekonomichef, HR chef och kommunikationschef.

Ersättning till ledande befattningshavare utgår i form av fast månadslön. För befattningshavaren är det möjligt att byta den förmånsbestämda avtalspensionen mot en avgiftsbestämd pension. Den avgiftsbestämda premien motsvarar den premie som skulle gälla vid en förmånsbestämd försäkring. För bolaget råder kostnadsneutralitet oavsett vilken lösning som befattningshavaren väljer. Pensionsåldern är 65 år, dock finns genom kollektivavtal möjlighet att begära pension från 62 år för de som är födda 1955 eller tidigare. Ingen bonus eller annan rörlig ersättning finns för ledande befattningshavare.

Styrelsen har inom sig utsett ett ersättningsutskott som bereder arbetet med ersättning till ledande befattningshavare och vd. Styrelsen behandlar årligen ersättningarna till ledande befattningshavare och vd. Upplysning om ersättningar till styrelsen, vd och övriga ledande befattningshavare framgår av not 34.

Närstående

En beskrivning av närstående parter och koncernens transaktioner med närstående framgår av not 38 i årsredovisningen.

Framtida händelser av betydelse för verksamheten

Solvens II

Inom EU pågår ett arbete, Solvens II, med en moderniserad lagstiftning för försäkringsverksamhet. Lagstiftningen har trätt i kraft 1 januari 2016. Fram till ikraftträdande gällde särskilda övergångsregler från den 1 januari 2014.

Under 2015 har fokus lagts på att anpassa verksamhet och styrning till övergångsreglerna och det kommande regelsystemet, bl a har flera riktlinjer och instruktioner reviderats och förtydligats. Bolaget har också deltagit i utbildningar och seminarier avseende verktyg och modeller för den nya kvantitativa rapporteringen till Finansinspektionen. Styrelse och samtliga medarbetare har genomgått utbildning i Solvens 2. Styrelsen har också arbetat aktivt med den s k ERSA-rapporteringen (Egen Risk- och Solvens Analys).

Solvens II-regelverket innebär också helt nya riskbaserade krav på bolagets kapitalstyrka och tillgångsstruktur. Tidigare skuldsättningsregler och nyckeltal förknippade med dessa har ersatts av kapitalkrav utifrån bolagets totala risk. Bolaget har under de senaste åren arbetat med att förhålla sig till det nya regelverket, framförallt avseende riskbedömning i kapitalförvaltningen samt riskrapportering till styrelsen. Bolagets bedömning är att bolaget med god marginal uppfyller de nya kraven.

Förslag till resultatdisposition

Föregående års resultat har i enlighet med stämmans beslut överförts till balanserade vinstmedel. Styrelsen och verkställande direktören förslår bolagsstämman besluta att årets vinst jämte balanserade medel (se ”Rapport över förändringar eget kapital”), totalt kronor 709 421 490, balanseras i ny räkning.

FEMÅRSÖVERSIKT (Tkr)

(värdena avser koncernen)

Belopp i Tkr	2015	2014	2013	2012	2011
Resultat					
Premieintäkt f.e.r	523 065	540 417	472 231	455 180	435 919
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	8 402	6 704	10 478	12 532	15 867
Försäkringsersättningar f. e. r.	-432 908	-451 045	-400 111	-358 890	-372 730
Återbäring	0	0	0	0	1 951
Driftskostnader f. e. r.	-91 571	-94 189	-91 263	-92 568	-93 821
Övriga tekniska kostnader f.e.r.	-1 536	-2 927	0	0	0
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	5 452	-1 040	-8 665	16 254	-12 814
Finansrörelsens resultat	266 370	252 627	175 651	128 955	-56 512
Övriga intäkter och kostnader	-3 004	-9 040	-14 640	-16 093	-10 349
Resultat före dispositioner och skatt	268 818	242 546	152 346	129 117	-79 675
Årets resultat	228 922	199 761	122 801	137 624	-53 700
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar, verkligt värde 1)	2 880 715	2 507 692	2 137 342	1 953 271	1 847 371
Premieinkomst f. e. r.	544 092	556 565	481 263	464 339	444 178
Försäkringstekniska avsättningar f. e. r.	1 151 167	1 109 691	851 306	812 856	799 045
Kapitalbas 2)	1 601 088	1 423 827	1 248 536	1 121 168	1 023 868
Erforderlig solvensmarginal 2)	121 579	126 548	98 656	96 137	94 458
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 611 689	1 382 767	1 183 006	1 060 206	922 581
Uppskjuten skatt	306 316	269 733	288 033	201 131	220 355
Konsolideringskapital	1 918 006	1 652 500	1 471 039	1 261 337	1 142 936
Konsolideringsgrad	352,5%	296,9%	293,2%	271,6%	257,3%
Soliditet	166,6%	149,0%	165,7%	155,2%	143,0%
Nyckeltal					
Försäkringsrörelsen 3)					
Skadeprocent f. e. r.	83,1%	84,1%	83,9%	78,1%	84,4%
Driftskostnadsprocent f. e. r.	17,4%	17,4%	20,1%	21,1%	22,5%
Totalkostnadsprocent f. e. r.	100,6%	101,4%	104,0%	99,1%	106,8%
Kapitalförvaltningen 4)					
Direktavkastning	1,1%	0,7%	0,4%	2,1%	2,1%
Totalavkastning	9,9%	10,7%	9,0%	7,3%	-2,1%

1) Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring

2) Avser Moderbolaget

3) Resultatet från medlemsskapet i Trafikförsäkringsföreningen ("TFF"), som från och med 2014 redovisas netto i posten "Övriga tekniska kostnader" i resultaträkningen, består av komponenterna skadekostnader, premier, driftskostnader och kapitalavkastning. Nyckeltalen för försäkringsrörelsen avseende samtliga jämförelseår har omräknats med anledning av de förändrade principerna. Vid beräkningen av nyckeltalen bruttoredo visas de olika komponenterna som ingår i resultatet från TFF.

4) Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring, inklusive kassa och bank

Direktavkastningen har beräknats som summan Driftöverskott byggnader, ränteintäkter och utdelningar i relation till medelvärdet av placeringstillgångarnas värde vid årets början och slut

I Totalavkastningen ingår även realisationsresultat och värdeförändringar i underlaget.

Rapport över koncernens resultat och övrigt totalresultat

1 januari - 31 december

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Belopp i Sek

		2015	2014
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	Not		
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	598 750 469	669 444 306
Premier för avgiven återförsäkring		-54 658 388	-112 879 024
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-21 027 396	-16 148 112
		523 064 685	540 417 170
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	8 402 432	6 704 000
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	5		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring		-459 420 010	-411 260 306
Återförsäkrares andel		39 762 444	15 907 235
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		16 269 369	-134 677 667
Återförsäkrares andel		-29 520 088	78 985 855
		-432 908 285	-451 044 883
Driftskostnader	6	-91 571 412	-94 189 346
Övriga tekniska kostnader	7	-1 535 723	-2 927 212
Skadeförsäkringsrörelsens resultat före återbäring och rabatter		5 451 697	-1 040 271
Återbäring och rabatter	25	0	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	39	5 451 697	-1 040 271
ICKE TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		5 451 697	-1 040 271
Kapitalavkastning, intäkter	8	48 959 391	77 852 194
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	8	245 112 081	198 923 355
Kapitalavkastning, kostnader	8	-21 522 177	-3 666 709
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	8	2 223 127	-13 778 312
Kapitalförvaltningens resultat		274 772 422	259 330 528
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-8 402 432	-6 704 000
Återstående kapitalavkastning		266 369 990	252 626 528
Övriga intäkter	9	66 490 000	58 833 000
Övriga kostnader	9	-69 494 000	-67 873 000
Resultat före skatt	40	268 817 687	242 546 257
Skatt på årets resultat	11	-39 895 300	-42 785 550
Årets resultat		228 922 387	199 760 707
Övrigt totalresultat		0	0
Totalresultat för året		228 922 387	199 760 707

Resultaträkning för moderbolaget

1 januari - 31 december

**TEKNISK REDOVISNING AV
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE**

Belopp i Sek

Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)

	Not	2015	2014
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	598 750 469	669 444 306
Premier för avgiven återförsäkring		-54 658 388	-112 879 024
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-21 027 396	-16 148 112

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen**Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)***Utbetalda försäkringsersättningar*

Före avgiven återförsäkring		-459 420 010	-411 260 306
Återförsäkrarens andel		39 762 444	15 907 235

Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.

Före avgiven återförsäkring		16 269 369	-134 677 667
Återförsäkrarens andel		-29 520 088	78 985 855

Driftskostnader

Övriga tekniska kostnader	7	-1 535 723	-2 927 212
---------------------------	---	------------	------------

**Skadeförsäkringsrörelsens resultat före
återbäring och rabatter**

Återbäring och rabatter	25	0	0
-------------------------	----	---	---

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat**ICKE TEKNISK REDOVISNING**

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		7 061 674	569 707
---	--	-----------	---------

Kapitalavkastning, intäkter	8	45 115 819	77 852 194
-----------------------------	---	------------	------------

Orealiserade vinster på placeringstillgångar	8	158 900 999	131 476 861
--	---	-------------	-------------

Kapitalavkastning, kostnader	8	-21 522 077	-3 666 609
------------------------------	---	-------------	------------

Orealiserade förluster på placeringstillgångar	8	2 223 127	-13 778 312
--	---	-----------	-------------

Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-8 402 432	-6 704 000
--	---	------------	------------

Återstående kapitalavkastning

Övriga intäkter	9	66 490 000	58 833 000
-----------------	---	------------	------------

Övriga kostnader	9	-69 494 000	-67 873 000
------------------	---	-------------	-------------

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt

Bokslutsdispositioner	10	-21 892 997	-57 728 936
-----------------------	----	-------------	-------------

Resultat före skatt

Skatt på årets resultat	11	-35 433 036	-30 439 379
-------------------------	----	-------------	-------------

Årets resultat

		123 047 077	88 541 526
--	--	--------------------	-------------------

Rapport över totalresultat för moderbolaget

Årets resultat		123 047 077	88 541 526
----------------	--	--------------------	-------------------

Övrigt totalresultat		0	0
----------------------	--	---	---

Totalresultat för året		123 047 077	88 541 526
-------------------------------	--	--------------------	-------------------

Rapport över finansiell ställning för koncernen

9

Per den 31 december

TILLGÅNGAR

Belopp i Sek

Immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar

Not

12

2015-12-31

2014-12-31

0

1 609 977

0**1 609 977**

Placeringsstillgångar

Andra finansiella placeringsstillgångar

15, 16

Aktier och andelar

14

2 098 517 660

1 733 363 451

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

14

773 196 904

767 628 711

Övriga finansiella placeringsstillgångar

14

9 000 000

6 700 000

Depåer hos företag som avgivit återförsäkring

184 033

255 504

2 880 898 597**2 507 947 666**

Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar

Avsättning för oregerade skador

24

234 720 972

264 241 060

234 720 972**264 241 060**

Fordringar

Fordringar avseende direkt försäkring

17

168 387 237

179 811 615

Fordringar avseende återförsäkring

31 033 853

11 143 831

Övriga fordringar

55 958 096

45 729 124

255 379 186**236 684 570**

Andra tillgångar

Materiella tillgångar

18

6 224 732

6 554 134

Likvida medel

19

52 295 400

122 137 262

58 520 132**128 691 396**

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Upplupna ränte-och hyresintäkter

20

7 399 276

8 556 497

Förutbetalda anskaffningskostnader

21

12 114 400

10 520 900

Övriga förutbetalda kostnader och

upplupna intäkter

22

10 252 363

7 526 887

29 766 039**26 604 284**

SUMMA TILLGÅNGAR

3 459 284 926**3 165 778 953**

Rapport över finansiell ställning för koncernen forts

10

Per den 31 december

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp i Sek

	Not	2015-12-31	2014-12-31
Eget kapital			
Balanserad vinst inklusive årets resultat		1 611 689 493	1 382 767 105
		1 611 689 493	1 382 767 105
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	23	248 477 306	227 449 910
Avsättning för oreglerade skador	24	1 137 410 662	1 146 482 460
Avsättning för återbäring	25	0	0
		1 385 887 968	1 373 932 370
Avsättning för andra risker och kostnader			
Pensioner	26	11 360 000	10 450 000
Aktuell skatteskuld		0	0
Uppskjuten skatteskuld	11	306 316 297	269 733 267
Övriga avsättningar	27	9 153 994	9 391 433
		326 830 291	289 574 700
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		70 805 600	67 245 555
Skulder avseende återförsäkring		26 451 328	11 821 921
Övriga skulder	36	24 127 829	26 769 069
		121 384 757	105 836 545
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	13 492 416	13 668 233
		13 492 416	13 668 233
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 459 284 926	3 165 778 953

Uppllysning om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 29 och not 30

BALANSRÄKNING

Per den 31 december

TILLGÅNGAR

Belopp i Sek

Placeringstillgångar*Placeringar i koncernföretag och intresseföretag*

Aktier i dotterföretag

13 149 782 366 149 782 366

Andra finansiella placeringstillgångar

15, 16

Aktier och andelar

14 1 633 240 000 1 354 296 873

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

14 773 196 904 767 628 711

Övriga finansiella placeringstillgångar

14 9 000 000 6 700 000

Depåer hos företag som avgivit återförsäkring

184 033 255 504

2 565 403 303 2 278 663 454**Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar**

Avsättning för oreglerade skador

24 234 720 972 264 241 060

234 720 972 264 241 060**Fordringar**

Fordringar avseende direkt försäkring

17 168 387 237 179 811 615

Fordringar avseende återförsäkring

31 033 853 11 143 831

Övriga fordringar

55 958 096 45 729 124

255 379 186 236 684 570**Andra tillgångar**

Materiella tillgångar

18 6 224 732 6 554 134

Kassa och bank

19 48 373 764 122 059 098

54 598 496 128 613 232**Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**

Upplupna ränte-och hyresintäkter

20 7 399 276 8 556 497

Förutbetalda anskaffningskostnader

21 12 114 400 10 520 900

Övriga förutbetalda kostnader och

upplupna intäkter

22 10 252 363 7 526 887

29 766 039 26 604 284**SUMMA TILLGÅNGAR****3 139 867 996 2 934 806 600**

BALANSRÄKNING forts

12

Per den 31 december

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp i Sek

	Not	2015-12-31	2014-12-31
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Uppskrivningsfond		85 799 982	85 799 982
Reservfond		20 259 519	20 259 519
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		586 374 413	497 832 887
Årets resultat		123 047 077	88 541 526
		815 480 991	692 433 914
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	10	22 300 000	17 400 000
Utjämningsfond	10	11 721 159	11 721 159
Säkerhetsreserv	10	574 900 000	557 900 000
Ackumulerade avskrivningar över plan materiella	10	2 350 087	2 357 090
		611 271 246	589 378 249
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	23	248 477 306	227 449 910
Avsättning för oreglerade skador	24	1 137 410 662	1 146 482 460
Avsättning för återbäring	25	0	0
		1 385 887 968	1 373 932 370
Avsättning för andra risker och kostnader			
Pensioner	26	11 360 000	10 450 000
Aktuell skatteskuld		0	0
Uppskjuten skatteskuld	11	171 836 623	139 715 856
Övriga avsättningar	27	9 153 994	9 391 433
		192 350 617	159 557 289
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		70 805 600	67 245 555
Skulder avseende återförsäkring		26 451 328	11 821 921
Övriga skulder	36	24 127 829	26 769 069
		121 384 757	105 836 545
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	13 492 416	13 668 233
		13 492 416	13 668 233
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 139 867 996	2 934 806 599
POSTER INOM LINJEN			
Ställda panter	29		
För försäkringstekniska avsättningar (f e r) registerförda tillgångar		1 903 206 623	1 786 047 678
Ansvarsförbindelser	30		
Övriga ansvarsförbindelser		0	0
Åtaganden		Inga	Inga

Rapport över förändringar i eget kapital för moderbalaget

Eget kapital Moderbolaget

	Bundet kapital		Fritt kapital		Totalt kapital
	Uppskrivnings- fond	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2014-01-01	85 799 982	20 259 519	382 886 772	114 946 115	603 892 388
Årets resultat				88 541 526	
Årets övrigt totalresultat					
Årets totalresultat				88 541 526	
Vinstdisposition			114 946 115	-114 946 115	
Utgående eget kapital 2014-12-31	85 799 982	20 259 519	497 832 887	88 541 526	692 433 914
Ingående eget kapital 2015-01-01	85 799 982	20 259 519	497 832 887	88 541 526	692 433 914
Årets resultat				123 047 077	
Årets övrigt totalresultat					
Årets totalresultat				123 047 077	123 047 077
Vinstdisposition			88 541 526	-88 541 526	0
Utgående balans 2015-12-31	85 799 982	20 259 519	586 374 413	123 047 077	815 480 991

Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen

	Balanserat vinst inklusive årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital 2014-01-01	1 183 006 398	1 183 006 398
Årets resultat, tillika årets totalresultat	199 760 707	199 760 707
Utgående eget kapital 2014-12-31	1 382 767 105	1 382 767 105
Ingående eget kapital 2015-01-01	1 382 767 105	1 382 767 105
Årets resultat, tillika årets totalresultat	228 922 387	228 922 387
Utgående balans 2015-12-31	1 611 689 493	1 611 689 493

Kassaflödesanalys (direkt metod)

Belopp i Tkr

Den löpande verksamheten

Premieinbetalningar

Utbetalningar av premier till återförsäkrare

Skadeutbetalningar

Inbetalningar från återförsäkrare avseende återförsäkrares

andel av utbetalda försäkringsersättningar

Inbetalningar avseende provisioner och garantier

Utbetalningar till leverantörer och anställda

Skattebetalningar

Kassaflöde från den löpande verksamheten**Investeringsverksamheten**

Förvärv av:

- aktier och andelar

- obligationer och andra räntebärande värdepapper

Avyttring av:

- aktier och andelar

- obligationer och andra räntebärande värdepapper

- byggnad och mark

Lämnade lån

Amortering av lämnade lån

Förvärv av materiella anläggningstillgångar

Avyttring av materiella anläggningstillgångar

Förvärv av immateriella anläggningstillgångar

Räntebetalningar

Erhållna utdelningar

Kassaflöde från investeringsverksamheten**Kassaflöde från finansieringsverksamheten**

Årets kassaflöde

Likvida medel vid årets början

Valutakursdifferens i likvida medel

Likvida medel vid årets slut

Not	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
	645 108	534 982	645 108	534 982
	-54 572	-50 909	-54 572	-50 909
	-343 558	-263 678	-343 558	-263 678
	39 762	15 907	39 762	15 907
	64 765	38 278	64 765	38 278
	-205 250	-193 145	-205 250	-193 145
	2 053	-6 468	2 053	-6 468
	148 308	74 967	148 308	74 967
	-170 479	-21 572	-170 479	-21 550
	-342 802	-584 609	-342 802	-584 609
	53 428	104 731	53 428	104 731
	213 177	487 222	213 177	487 222
	0	0	0	0
	0	0	0	0
	0	0	0	0
	-1 633	-1 016	-1 633	-1 016
	0	67	0	67
	0	0	0	0
	21 239	5 581	21 239	5 581
	8 921	3 797	5 077	3 797
	-218 149	-5 799	-221 993	-5 777
	0	0	0	0
	-69 842	69 168	-73 685	69 190
	122 137	52 969	122 059	52 869
	0	0	0	0
	52 295	122 137	48 374	122 059

RESULTATANALYS
(avser moderbolaget)

15

Direkt försäkring av svenska risker

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat, belopp i Tkr	Totalt 2015	Sjuk och olycksfall	Hem,Villa Fritidshus	Företag Lantbruk Fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa	Mottagen återförs
Premieintäkt f. e. r. (not 1)	523 065	13 272	114 384	131 306	145 060	79 646	483 668	39 397
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	8 402	0	0	0	0	2 493	2 493	5 909
Försäkringsersättningar f. e. r. (not 2)	-432 908	-12 485	-108 895	-104 757	-116 851	-62 899	-405 888	-27 020
Återbäring	0						0	
Driftskostnad f. e. r.	-89 961	-1 721	-22 616	-28 611	-21 635	-15 143	-89 725	-237
Övrigt tekniskt resultat	-1 536	0	0	0	-307	-1 229	-1 536	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	7 062	-934	-17 127	-2 062	6 267	2 868	-10 988	18 049
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto	29 595	6 859	-6 373	-4 283	10 934	8 326	15 463	14 132
Återförsäkrares andel	-7 488	-3 396	331	4 748	-5 467	-3 704	-7 488	0
Avvecklingsresultat f. e. r.	22 107	3 463	-6 042	465	5 467	4 622	7 975	14 132
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	248 477	8 239	60 356	61 364	72 216	44 128	246 303	2 174
Avsättning för oreglerade skador	1 137 411	77 731	61 439	112 787	32 765	398 890	683 612	453 799
Avsättning för Återbäring	0						0	
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	1 385 888	85 970	121 795	174 151	104 981	443 018	929 915	455 973
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar								
Avsättning för oreglerade skador	234 721	183	2 303	14 535	172	217 528	234 721	

NOTER TILL RESULTATANALYS

NOT 1	Totalt 2015	Sjuk och olycksfall	Hem,Villa Fritidshus	Företag Lantbruk Fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa	Mottagen återförs
Premieintäkt f. e. r.	523 065	13 272	114 384	131 306	145 060	79 646	483 668	39 397
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	598 750	15 074	124 487	166 733	158 014	95 601	559 909	38 841
Premier för avgiven återförsäkring	-54 658	-79	-6 428	-30 123	-4 393	-13 635	-54 658	
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-21 027	-1 723	-3 675	-5 304	-8 561	-2 320	-21 583	556
NOT 2								
Försäkringsersättningar f. e. r.	-432 908	-12 485	-108 895	-104 757	-116 851	-62 899	-405 888	-27 020
Utbetalda försäkringsersättningar	-419 658	3 428	-99 571	-101 664	-115 021	-61 295	-374 123	-45 535
Före avgiven återförsäkring	-459 420	-11 383	-99 986	-114 116	-117 240	-71 160	-413 885	-45 535
Återförsäkrares andel	39 762	14 811	415	12 452	2 219	9 865	39 762	
Förändring i Avsättning för oreglerade skador f. e. r.	-13 250	-15 913	-9 324	-3 093	-1 830	-1 604	-31 765	18 515
Före avgiven återförsäkring	16 270	2 276	-11 511	4 611	5 686	-3 307	-2 245	18 515
Återförsäkrares andel	-29 520	-18 189	2 187	-7 704	-7 516	1 703	-29 520	0

NOT 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges för perioden 1 januari t o m 31 december 2015 och avser Länsförsäkringar Södermanland som är ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Nyköping och utgör moderbolag i koncernen. Adressen till huvudkontoret är Västra Storgatan 4, Nyköping och organisationsnummer är 519000-6519.

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper". De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föräns av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskal.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Länsförsäkringar Södermanland upprättar Koncernredovisning i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats. Även tillämpliga delar i FFFS 2008:26 inklusive ändringsföreskrifter har tillämpats i koncernredovisningen.

Årsredovisningen har godkänts av styrelsen för utfärdande den 16 mars 2016. Koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat och balansräkning och moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 12 april 2016.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnittet Moderbolagets redovisningsprinciper.

Funktionell valuta och rapporteringsvaluta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Försäkringsföretagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet eller som finansiella tillgångar som kan säljas samt finansiella skulder i fondförsäkringar.

Utformning av de finansiella rapporterna

Länsförsäkringar Södermanland tillämpar IAS 1 vid utformning koncernens finansiella rapporter. IAS 1 innebär bland annat att ett företag skall presentera Rapport över koncernens totalresultat, Rapport över finansiell ställning, Rapport över förändringar i eget kapital samt Kassaflödesanalys.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS fordrar att företagsledningen gör ett antal bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningar och antaganden är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan bland annat för att bedöma de redovisade värdena på sådana tillgångar och skulder vars värde inte tydligt framgår från andra källor. Det verkliga utfallet kan avvika från de bedömningar och uppskattningar som gjorts. De antaganden som ligger till grund för uppskattningar och bedömningar ses över regelbundet. Förändringar i gällande bedömningar och uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Följande poster i de finansiella rapporterna omfattas av väsentliga bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering.

Försäkringstekniska avsättningar

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Uppskattningen av avsättningsbehovet för oregrerade skador görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa

metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna omfattar förutom den individuella bedömningen av större skador och skador med komplicerade ansvarsförhållanden även en bedömning av värdet av avsättningen för de skador som inträffat före räkenskapsårets utgång men som per balansdagen ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR – avsättning. Värderingen inkluderar även bedömning av kostnader för skadereglering samt förväntade kostnadsökningar. Reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oregerade skador.

När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkring belastas med kostnader.

Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Fastställande av verkligt värde på placeringstillgångar

Ett antal av koncernens redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar kräver värdering till verkligt värde, för såväl finansiella som icke-finansiella tillgångar och skulder.

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken enligt följande:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för identiska instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Denna kategori inkluderar instrument som värderas baserat på noterade priser på aktiva marknader för liknande instrument, noterade priser för identiska eller liknande instrument som handlas på marknader som inte är aktiva, eller andra värderingstekniker där all väsentlig indata är direkt och indirekt observerbar på marknaden.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden. Denna kategori inkluderar alla instrument där värderingstekniken innefattar indata som inte baseras på observerbar data och där den har en väsentlig påverkan på värderingen.

För placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 och nivå 3 gör Länsförsäkringar Södermanland för var och en av tillgångarna en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande beräkningar och andra underlag där så är möjligt. I de enstaka fall detta inte är möjligt sker en löpande kontakt med styrelsen eller VD i de bolag vars värdepapper innehas av koncernen för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna.

Värderingsprinciperna för värdering av finansiella tillgångar och skulder framgår nedan under rubriken Finansiella instrument. I noterna 15 och 16 beskrivs även väsentliga värderingstekniker och antaganden för redovisningen och värderingen av företagets placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 respektive nivå 3.

Avsättning för pensioner

Den redovisade avsättningen för pensioner utgör reserv för förtida pensionsavgångar enligt den s.k. ”62-års regeln” vilken regleras i kollektivavtal. Avsättningen baseras på personalstatistik och tidigare nyttjandegrad vilket ligger till grund för bedömningen av hur stor andel av de medarbetare som omfattas av reglerna som också förväntas utnyttja möjligheten till förtida pensionering. Avsättningen är inte tryggad enligt Tryggandelagen.

Ändrade redovisningsprinciper - koncernen

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS

Inga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 2015 har haft någon väsentlig effekt på företagets redovisning.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade IFRS träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Bolaget har heller inte för avsikt att förtidstillämpa dessa nya eller ändrade IFRS. Nedan beskrivs nya eller ändrade IFRS som förväntas få effekter på företagets finansiella rapporter. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka företagets finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument avses ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IASB har färdigställt ett helt ”paket” av förändringar avseende redovisning av finansiella instrument. Paketet innehåller nya ut-

gångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande ("expected loss") nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft 1/1 2018 och tidigare tillämpning är tillåten givet att EU antar standarden. EU planerar att godkänna standarden under första halvåret 2016. De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts i IFRS 9 av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mismatch i redovisningen. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Vad gäller de delar som berör finansiella skulder överensstämmer merparten med de tidigare reglerna i IAS 39 förutom vad avser finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde enligt den s.k. "Fair Value Option". För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken så ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. De nya reglerna kring säkringsredovisning innebär bl a förenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna säkringsinstrument och säkrade poster.

Övriga nya och ändrade IFRS med framtida tillämpning, vilka anges nedan, förväntas inte komma att ha någon väsentlig effekt på företagets finansiella rapporter.

- Ändrad IFRS 10 och IAS 28: Sale or Contribution of Assets between an Investor and its Associate or Joint Venture
- Ändrad IFRS 10, IFRS 12 och IAS 28: Investment företag: Applying the Consolidation Exception
- Ändrad IFRS 11 Samarbetsarrangemang: Accounting for Acquisitions of Interests in Joint Operations
- IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers
- Ändrad IAS 16 och IAS 41: Bearer Plants
- Ändrad IAS 16 och IAS 38: Clarification of Acceptable Methods of Depreciation and Amortisation
- Ändrad IAS 19 Ersättningar till anställda: Defined Benefit Plans: Employee Contributions
- Ändrad IAS 27 Separata finansiella rapporter: Equity Method in Separate Financial Statements
- Ändrad IAS 1 Utformning av finansiella rapporter: Disclosure Initiative.
- Årliga förbättringar av IFRS (2010-2012), (2011-2013), (2012-2014)

Annan ny eller ändrad normgivning som ännu inte börjat tillämpas

FFFS 2015:12, Föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag kommer att ersätta Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag. I de nya föreskrifterna införs utökade upplysningskrav på den diskonteringsränta som företaget använder. Bestämmelserna om nyckeltal har anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens 2-direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringen. Reglerna om offentliggörande av redovisningsrelaterade uppgifter om ersättningar och förmåner till ledningen överförs till FFFS 2015:12 från Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar. Reglerna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas för första gången på årsbokslut, årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2015 och i delårsrapporter som upprättas för del av sådant räkenskapsår. Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal förväntas inte de nya reglerna innebära någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Ändrade bedömningar och uppskattningar

Innehavet i Bergvik Skog AB värderas enligt en modell som Pöyry Management Consulting (Sweden) AB har utarbetat för att värdera biologiska tillgångar. Modellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13. Framtida kassaflöde har uppskattats och dessa har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Värderingen bygger på ett antal förutsättningar och bedömningar. Även relativt små förändringar av förutsättningarna leder till stora ändringar av värdet. De parametrar som har störst påverkan förutom förändring av diskonteringsräntan är förändringar i den långsiktiga pris- och kostnadsnivån. Under 2015 har tillämpad diskonteringsränta sänkts vilket medfört en förhållandevis kraftig värdeökning på de biologiska tillgångarna och därmed också aktierna i Bergvik Skog. Aktierna i Bergvik Skog är kategoriserade som finansiella tillgångar i nivå 3 enligt verkligt värde hierarkin som beskrivs i avsnittet Värderingsprinciper nedan och ytterligare upplysningar lämnas i not 16.

Valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen.

Kapitalavkastningen inkluderar, förutom utdelningar, räntor och realiserade vinster och förluster, även orealiserade värdeförändringar. Orealiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom Eget fritt kapital under rubriken Balanserade vinstmedel. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r under året. Som räntesats tillämpas genomsnittsräntan för 3 månaders statskuldväxlar. Bolaget redovisar dock inte någon negativ kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen. Det innebär för räkenskapsåret att en räntesats på 0,0 (0,50) procent har tillämpats. För Trafikaffär är beräkningsunderlaget medelvärdet av räntan på 7-års statsobligationer över perioden 2011-2015 vilket ger 1,50 (2,00) procent.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från interna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster och djurförsäkring

Bolaget erbjuder/förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livförsäkringsområdet, bank- och fondtjänster samt djurförsäkring genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, d.v.s. när tjänsten utförts. Förmedlad affär redovisas samlad som en egen funktion.

Finansiella instrument

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto.

Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen ränteintäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (t.ex. courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader.

Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 14.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet.

Länsförsäkringar Södermanland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer och derivat) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t.ex. Länsförsäkringar AB ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Södermanland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet.

Aktier och andelar i koncernföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Länsförsäkringar Södermanland har inga tillgångar som klassificeras på detta sätt.

Lånefordringar och kundfordringar

Låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av övriga skulder. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken enligt följande:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för identiska instrument

Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Sådana instrument återfinns i balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Denna kategori inkluderar instrument som värderas baserat på noterade priser på aktiva marknader för liknande instrument, noterade priser för identiska eller liknande instrument som handlas på marknader som inte är aktiva, eller andra värderingstekniker där all väsentlig indata är direkt och indirekt observerbar på marknaden.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden. Denna kategori inkluderar alla instrument där värderingstekniken innefattar indata som inte baseras på observerbar data och där den har en väsentlig påverkan på värderingen.

Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Företaget kalibrerar med regelbundna intervall värderingstekniken och prövar dess giltighet genom att jämföra utfallen från värderingstekniken med priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma instrument. Värderingstekniker används för innehav av onoterade finansiella instrument inom balansposten Aktier och andelar.

Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde.

Verkligt värde på Aktieindexobligationer som inte är noterade på en aktiv marknad tillhandahålls av arrangören av instrumentet vilken som i regel är svenska finansiella institut. Aktieindexobligationer består dels av en nollkupongsobligation, vars värde är beroende av den tid som återstår till förfall, och dels av en option vars värde baseras på utvecklingen av ett eller flera observerbara marknadsindex. Värdet av aktieindexobligationen påverkas också av instrumentets deltagandegrad (uppräkningsfaktor).

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader (beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ).

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Realisationsvinster på andra tillgångar än placeringstillgångar redovisas som Övriga intäkter.

Övriga tillgångar

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar i form av datorprogram som förvärvats av koncernen redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänför sig. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningsprinciper för immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar skrivs av på 5 år från det datum då de är tillgängliga för användning. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den beräknade nyttjandeperioden, såvida inte sådan nyttjandeperiod är obestämbar.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter och konsulttjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningsprinciper för materiella tillgångar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, mark skrivs inte av. Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen.

Den beräknade nyttjandeperioden för kontorsmöbler är 10 år, för inventarier och installationer 5 år och för datainventarier 3 år.

Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och avyttringsgrupper samt förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenere- rande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde.

En nedskrivning återförs om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Södermanland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Även i de fall ersättningen är liten i absoluta tal, är beloppet betydande i relation till det belopp som utbetalas om den försäkrade händelsen inte inträffar. Samtliga Länsförsäkringar Södermanlands försäkringskontrakt har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reduktion av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproport-

ionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivå tillägg). Denna bedömning innefattar faktorer som påverkar behovet av nivå tillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR – avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risker för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Med undantag för skadelivräntor så diskonteras ingen del i avsättningen för oreglerade skador. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och diskonteras till marknadsränta enligt FFFS 2013:23

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska skulder utgörs av den del av oreglerade skador som täcks av återförsäkraren baserat på återförsäkringskontrakt.

Även återförsäkrarens andel av avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkringsaffär redovisas till odiskonterade värden.

Förlustprövning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen.

Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader skrivs av över 12 månader.

Återbäring och rabatter

Återbäring har lämnats till del av försäkringstagarna avseende skadeåren 2006, 2007 och 2009. Den beräknade kostnaden har redovisats i Resultaträkningarna 2006, 2007 och 2009. Reservering för återbäring redovisas som avsättning i balansräkningen. Reglering av återbäringen påbörjades fr. o m maj månad 2007 och har skett genom avdrag på aviserad premie. Regleringen avslutades under 2011 och inget åtagande kvarstår per 2015-12-31 (fg år 0).

Andra redovisningsprinciper av betydelse

Avsättningar och ansvarsförbindelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt.

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldig om en kund slutar att betala in sina premier. Annullationsansvaret är begränsat till tre år från den tidpunkt då en ny försäkring börjat gälla. Bolaget sätter av till en annullationsreserv som uppgår till ca 28 procent av de tre senaste årens annullationsansvarspliktiga ersättning.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för minst 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Detta sker genom avräkning från de provisionsersättningar bolaget erhåller enligt den ersättningsmodell som avtalats med Länsförsäkringar Bank. Avräkning kan högst ske med belopp som motsvarar samtliga framtida utbetalningar av provisionsersättning.

Beräkningen av avsättning för kreditförluster utgår från en riskbaserad bedömning såväl på individuell nivå som på gruppnivå för de krediter företaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Avsättningar för kreditförluster redovisas under rubriken Övriga avsättningar i koncernens Rapport över finansiell ställning.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat, utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktig resultat, vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Ersättningar till anställda

Pensioner och liknande förpliktelser

Pensioner genom försäkring

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 "Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta" är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Övriga pensioner

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda (personer födda år 1955 och tidigare), att den anställde kan avsluta sin tjänstgöring tidigast

från och med 62 års ålder. Avsättning görs till en reserv för, enligt kollektivavtal, förtida pensionsavgångar. Avsättningen är inte tryggad enligt Tryggandelagen.

Ersättningar vid uppsägning

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolagets redovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26) inklusive ändringsföreskrifter FFFS 2011:28 samt FFFS 2013:6 och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 *Redovisning för juridiska personer (januari 2015)*. Försäkringsföretaget tillämpar s.k. lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2008:26 inklusive ändringsföreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Ändrade redovisningsprinciper - moderbolaget

Moderbolagets redovisningsprinciper har under 2015 förändrats i enlighet med vad som ovan angivits under rubriken ”Ändrade redovisningsprinciper – koncernen”. I övrigt är moderbolagets redovisningsprinciper oförändrade jämfört med föregående år.

Dotterbolag

Andelar i dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Som intäkt redovisas erhållna utdelningar. Nedskrivningsbehov testas löpande. För det fall andelarna har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde tillämpar moderbolaget undantagsvis möjligheten till uppskrivning enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL).

Skillnader mellan moderbolagets och koncernens redovisningsprinciper

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling av Länsförsäkringsgruppens försäkringssystem Rally och Sally redovisas som kostnad i moderbolagets resultaträkning men som en tillgång i koncerns Rapport över finansiell ställning med en avskrivningstid på 5 år.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatt. I koncernredovisningen delas de obeskattade reserverna upp på uppskjuten skatt och eget kapital.

Jämförelsestörande poster

Länsförsäkringar Sak överlät per 2014-12-30 ett bestånd av trafikförsäkringar under avveckling till Länsförsäkringar Södermanland. Överlåtelsen innefattade ett försäkringsbestånd som tecknats av Länsförsäkringar Sak i länet Södermanland fram t.o.m. 2004 och innehåller trafikskador som ännu är oreglerade samt de skadelivräntor som hör till trafikförsäkringsbeståndet. De skadereserver som överläts till Länsförsäkringar Södermanland återförsäkras i sin helhet i Länsförsäkringar Sak, för att i nästa led kvotåterförsäkras till länsförsäkringsbolaget. Syftet är att utjämna resultatet i hela länsförsäkringsgruppen.

Totalt överläts och återförsäkrades åtaganden motsvarande 316,0 Mkr brutto (255,1 Mkr f e r) till Länsförsäkringar Södermanland, varav 130,0 Mkr avsåg skadelivräntor

Beståndsöverlåtelsen gav upphov till en engångseffekt på resultat och nyckeltal under 2014. Detta innebär bristande jämförbarhet vid jämförelser av 2014 års resultat och nyckeltal mot såväl tidigare års (2013 och tidigare) som mot 2015 års resultat och nyckeltal. Den bristande jämförbarheten gäller för såväl koncernen som moderbolaget.

Den överlåtna affären gav upphov till en negativ resultat effekt om 25,5 Mkr vid övertagandet, då koncernen och moderbolaget omvärderade reserverna till de redovisningsprinciper som koncernen och moderbolaget tillämpar. Premieinkomsten 2014 ökade genom överlåtelsen med ca 102,0 Mkr och premien för avgiven återförsäkring med ca 59,9 Mkr vilket sammantaget innebar en ökning av premieintäkterna f e r med ca 42,1 Mkr. Vidare ökade försäkringsersättningarna f e r med ca 65,9 Mkr 2014, hänförligt till överlåtna ersättningsreserver inom trafik. Resultatet 2014 belastades även med ca 1,6 Mkr genom avslut av ett återförsäkringsprogram med koppling till beståndsöverlåtelsen samt med ca 0,1 Mkr i form av tillkommande driftskostnader. En sammanställning av effekterna på det försäkringsrörelsens tekniska resultat respektive resultatet före skatt redovisas i noterna 39 och 40.

Not 2 Risker och riskhantering

Inledning

Risk och riskhantering är centrala för verksamheten i Länsförsäkring Södermanland. Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringssystem samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om bolagets risker.

Företagsstyrningssystem

Bolagets företagsstyrningssystem syftar till att säkerställa en tillfredsställande styrning och ledning av bolaget samt att uppfylla målen i affärsplanen inom ramen för beslutad risktolerans och regelverk.

Företagsstyrningssystemet består av

- 1 Värdegrund, vision, affärsidé, riskfilosofi, mål och strategier
- 2 Organisationsstruktur
- 3 Riskhanteringssystem inklusive intern styrning och kontroll

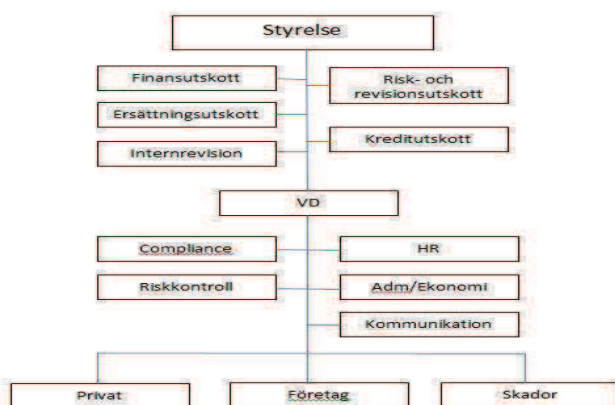
Ansvaret för bolagets riskarbete finns hos styrelsen som årligen beslutar om bolagets övergripande styrdokument. Styrelsen har fyra utskott till sitt förfogande: finansutskott, kreditutskott, risk- och revisionsutskott samt ersättningsutskott.

I finansutskottet ingår ordförande och en styrelseledamot, vd och ekonomichefen. Finansutskottet har till uppgift att löpande följa utvecklingen av bolagets tillgångar och ta beslut om placeringar inom de ramar som styrelsen beslutat. Finansutskottet tar även fram förslag till eventuella förändringar av de regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. Styrelsen tar årligen beslut om direktiv för finansutskottet och följer utskottets arbete genom att protokoll från mötena tas upp på kommande styrelsesammanträde.

Kreditutskottet består av två styrelseledamöter samt bolagets lokala kreditutskott (minst 3 av vd, kreditansvarig, kreditansvarig Privat, bankchef Företag och bankchef Privat). Kreditutskottet ska på styrelsens uppdrag delta i bolagets interna kreditprövningar för större eller riskfyllda krediter enligt särskild instruktion. Kreditutskottets beslut protokollförs och återrapport sker till styrelsen halvårsvis.

I risk- och revisionsutskottet ingår ordförande, vice ordförande och vd. Controller är funktionsansvarig i utskottet samt på enskilda punkter adjungeras ekonomichef. Till risk- och revisionsutskottet rapporterar extern och intern revisor samt riskkontroll och compliance. Utskottet är förberedande till styrelsen avseende företagsstyrnings- och riskhanteringssystemet. Protokoll från utskottet rapporteras vid kommande styrelsesammanträde.

Ersättningsutskottet består av ordförande och en styrelseledamot, föredragande är vd och HR-chef. Utskottet är förberedande till styrelsen avseende ersättningar till vd och övrig företagsledning.

Varje enhet och affärsområde leds av en chef som rapporterar till vd. Chefen ansvarar för att arbetet bedrivs enligt de styrande dokument samt att säkerställa efterlevnaden av dem genom så kallade egenkontroller.

Bolaget har två riskbedömningsgrupper: Riskhanteringsnämnden och Lokala kreditkommittén. De har till uppgift att bedöma risker inom sakförsäkrings- och kreditverksamheten inom befintliga regelverk för detta. Bolaget har också en säkerhetsgrupp som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor. Arbetet leds av en särskild säkerhetsansvarig. Bolaget har också ett väl utvecklat miljöledningssystem som begränsar bolagets risktagande inom miljöområdet.

System för riskhantering och Intern styrning och kontroll

Länsförsäkringar Södermanlands verksamhet är förenat med risktagande vilket medför att bolaget måste ha ett ändamålsenligt system för riskhantering och regelefterlevnad. För att uppnå effektivitet måste systemet vara väl integrerat med företagsstyrning och innehålla metoder för intern styrning och kontroll. Målet med riskhanteringssystemet är att verksamheten bedrivs med ett medvetet risktagande som aldrig äventyrar bolagets långsiktiga lönsamhet och existens. Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolagets utsatt för så att onödiga risker undviks och att nödvändiga risker identifieras och styrs.

Riskbaserad verksamhetsstyrning

Riskbaserad styrning utförs i verksamheten genom

- Att i affärsplaneringen och i den löpande verksamhetens affärsmässiga beslut ta hänsyn till identifierade risker och tänkbara händelser som kan ha inverkan på bolagets verksamhet och möjlighet att nå sina mål
- Löpande styrning, hantering och rapportering av risker samt det kapitalkrav som riskerna innebär
- Egen risk- och solvensanalys (ERSA) som en integrerad del i bolagets affärsplanering

Bolagets riskfilosofi innebär att risktagande ska utgå från bolagets mål och medvetna beslut. Riskerna ska inte nödvändigtvis minimeras men identifieras och styrs.

Länsförsäkringar Södermanlands risker delas in i nedanstående kategorier:

Bolagets risker delas sedan in efter om de är önskade, nödvändiga eller icke önskvärda. Utifrån denna indelning fastställd sedan ett regelverk för hur bolaget ska ta alternativt begränsa risk. Limiterna för att begränsa riskerna motsvarar bolagets risktolerans per riskkategori. Förutom risktoleransen per riskkategori fastställer styrelsen årligen även den övergripande risktoleransen och bolagets kapitalmål. I bolagets styrande dokument samt ERSA-dokumentationen beskrivs bolagets attityd och tolerans mot riskerna samt hur dessa ska hanteras.

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets riskhantering och vd ansvarar för riskhanteringen inom den operativa verksamheten enligt styrelsens föreskrifter. Det operativa ansvaret för löpande riskhantering fördelas i tre försvarslinjer: verksamheten, riskkontroll och compliance, internrevision.

Första försvarslinjen, verksamheten, ansvarar för att risker omhändertas och åtgärdas, Respektive chef ansvarar för alla risker inom sin verksamhet.

Riskkontrollfunktionen som är en del av andra försvarslinjen, är organisatoriskt direkt underställd vd. Funktionen är objektiv, oberoende gentemot bolagets affär och fri från påverkan från andra funktioner inom bolaget. Funktionens övergripande mål är att ge en allsidig och saklig bild av bolagets risker, analysera utvecklingen av riskerna samt agera rådgivare till vd och styrelse i riskhanteringsfrågor. Riskkontrollfunktionen rapporterar kvartalsvis till vd, risk- och revisionsutskottet samt styrelsen och lämnar även en årlig rapport över årets arbete.

Compliancefunktionen är också en del av den andra försvarslinjen och är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bl a till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevnaden i bolaget. Compliancefunktionen rapporterar till vd, risk- och revisionsutskott och styrelse samt lämnar årligen en samlad bedömning av hur väl bolagets verksamhet uppfyller gällande regler och normer. Den tredje försvarslinjen, internrevision, arbetar på uppdrag av styrelsen. Internrevisorerna ska medverka till och kontrollera att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Internrevisionen följer också upp riskkontrollfunktionens och compliancefunktionens arbete.

Egen risk- och solvensanalys (ERSA)

Det övergripande målet med ERSAn är att säkerställa att bolagets kapital är och förblir tillräckligt för att bära de risker som följer av realiserandet av bolagets långsiktiga affärsplan. Under året har analyser och stresstester genomförts för att utmana bolagets affärsplan. Resultatet av genomförda analyser och tester har sammanställts i en ERSA-rapport som syftar till att ge styrelse och företagsledningen ökad förståelse för frågor kring kapitalbehov och beredskap för att vid behov reducera risker. ERSA-rapporten godkändes av styrelsen och har sänts till Finansinspektionen enligt gällande regelverk.

Rapportering av risk

Bolaget rapporterar löpande till Finansinspektionen, kvartalsvis rapporteras uppgifter om kapitalbas och solvens och det så kallade trafikljuset. Bolaget uppfyller med god marginal de krav som ställts av myndigheterna.

Länsförsäkringsgruppen har gemensamt utvecklat en riskapplikation för att mäta risk och göra kapitalkravsberäkningar. Applikationen beräknar det kapitalkrav som förväntas svara mot det sämsta utfallet för verksamheten över 200 år. I beräkningen mäts risk för risktyperna enligt riskkategoriseringen exklusive likviditetsrisk och affärsrisk. Kapitalkvoten beräknas genom att det totala riskbeloppet ställs i relation till bolagets kapitalbas. Bolagets styrelse och ledning får en riskrapport kvartalsvis som beskriver bolagets aktuella risksituation och hur riskerna har förändrats över tiden.

Fr. o m 2016 gäller nya rapporteringskrav till myndigheterna. Den nya rapporteringen omfattar bland annat kvantitativa rapporter (QRT-rapporter) på kvartals- och årsbasis. I de kvantitativa rapporterna ska bolaget bland annat rapportera uppgifter om balansräkningen generellt och placeringstillgångar

och försäkringstekniska avsättningar mer specifikt. Vidare skall bolaget rapportera uppgifter om bolagets kapitalbas och kapitalkrav. I maj 2016 inleds den nya rapporteringen med en så kallad Dag 1 rapportering vilken omfattar uppgifter per 1 januari 2016 ("ingående balans"). Som tillägg till de kvantitativa rapporterna är skadeförsäkringsföretag även skyldiga att fullgöra kompletterande tillsynsrapportering till Finansinspektionen. Denna omfattar bland annat uppgifter om resultat- och balansräkning, premier och försäkringsersättningar samt kapitalplaceringar och skulder. I den kompletterande tillsynsrapporteringen skall resultatuppgifter specificerat på försäkringsgrenar rapporteras årligen. Bland övrig rapportering bör nämnas de mer kvalitativt beskrivande rapporterna såsom ERSA (som beskrivits ovan) och Regelbunden tillsynsrapport ("RSR"). Slutligen är bolaget skyldigt att upprätthålla ett förmånsregister över de tillgångar som bolaget håller för att täcka sina försäkringstekniska avsättningar. Förmånsregistret ersätter skuldtäckningsregistret och rapportering av uppgifter från förmånsregistret sker på anmodan från Finansinspektionen.

Skadeförsäkringsrisk

Skadeförsäkringsrisk består av premierisk, reservrisk och katastrofrisk. Innebörden i dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan. Generellt är premie- och reservrisken störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador. Skadeförsäkringsrisk begränsas genom ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga länsbolagen i länsförsäkringsgruppen. Riskutbytet sker genom återförsäkring som innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa fastställda belopp (självbehåll) per skada, per händelse och totalt per skadeår. Självbehållet fastställs årligen i styrelsen och är för bolagets del maximerat till 7,5 Mkr. Det externa katastrofskyddet har under 2015 gällt för 8 miljarder per händelse totalt för länsförsäkringsgruppen

Premierisk

Premierisken är risken för oförutsedda förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat. Premierisken reduceras genom

- Diversifiering av försäkringsportföljen
- En väl förankrad prissättningsprocess där premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen
- Affärsplanen med budget för premier och skadeersättningar som godkänns av styrelsen
- Detaljerade interna riktlinjer för vilka risker som får tecknas (riskurvalsregler)
- Återförsäkring (se ovan).

Reservrisk

Reservrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador. Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande, bl a genom att skadehandläggarna går igenom de oreglerade skadorna och kontrollerar att befintlig reserv är tillräcklig för att slutreglera skadan. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Katastrofrisk

Bolagets verksamhetsområde är i första hand begränsat till Södermanlands län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer som översvämningar, jordskred eller liknande.

Genom det interna riskutbytet (se särskilt avsnitt) är bolaget också exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsbolagen. Åtagandet är bolagets enskilt största risk och utgör ett belopp som motsvarar 15 % (fg år 15 %) av bolagets egna kapital vid årets ingång. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsrisker utgör risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För Länsförsäkringar Södermanlands del utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor och relevanta kategorier av livförsäkringsrisk är livsfallrisk, kostnadsrisk och omprövningsrisk. Livsfallrisken är den huvudsakliga risken i skadelivränterörelsen och innebär risken för att livräntetagarna lever längre än de antaganden som ligger till grund för livräntan. Kostnadsrisken innebär risken för att administrationen av försäkringarna blir högre än vad som antagits och omprövningsrisken innebär risken för att ny lagstiftning påverkar framtida utbetalningar. Riskerna hanteras bl a genom en kontinuerlig uppföljning av kostnader och dödligheten samt genom en spridning av riskerna genom intern återförsäkring.

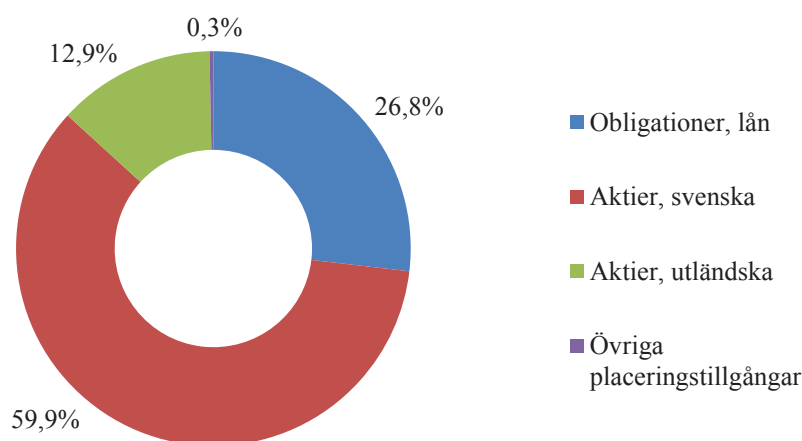
Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses risken för förluster på grund av värdenedgångar i placeringstillgångar och på grund av att försäkringstekniska avsättningar ökar i värde om de räntor som används för diskontering sjunker. Marknadsrisker delas in i kategorierna ränterisk, aktierisk, fastighetsrisk, spreadrisk, valutarisk och koncentrationsrisk.

Bolaget har ett regelverk, Policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen, för hur bolaget skall placera tillgångarna och till vilken risk detta får göras. Policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen revideras minst en gång per år och beslutas av styrelsen. I detta regelverk har bolaget även tagit hänsyn till de legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet. I de riktlinjer styrelsen fastslår anges en s.k. normalportfölj som reglerar hur stor andel av bolagets tillgångar som får finnas i olika tillgångsslag och på vilka marknader. Tabellen nedan visar på ett övergripande sätt koncernens placeringsstruktur per balansdagen.

Placeringsstruktur (Mkr)	2015-12-31	2014-12-31
Obligationer, lån	773,2	767,6
Aktier, svenska	1 726,7	1 449,4
Aktier, utländska	371,8	284,0
Övriga placeringstillgångar	9,0	6,7
Summa placeringstillgångar	2 880,7	2 507,7

Placeringsstruktur 2015-12-31 (%)

Målet för bolagets kapitalförvaltning är att långsiktigt generera så hög avkastning som möjligt med hänsyn tagen till risk och likviditet.

Bolagets finansutskott tar beslut om den löpande förvaltningen. Den operativa förvaltningsorganisationen genomför besluten. Finansutskottet och styrelsen erhåller regelbundet en finansrapport där det framgår hur förvaltningen gått och hur bolagets placeringstillgångar är placerade, samt hur den aktuella allokeringen förhåller sig till normalportföljens. Alla typer av avvikelser gentemot bolagets policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen rapporteras i finansrapporten.

Aktierisk

Aktierisken är bolagets enskilt största marknadsrisk. Totalt sett har koncernen en aktieexponering om ca 2 099 Mkr (fg år 1733 Mkr). Begränsning av risken i aktieportföljen sker främst genom allokering av aktieportföljen på flera olika geografiska regioner. Bolaget använder också flera olika förvaltare för att på så sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut. Aktierelaterade derivat och strukturerade produkter såsom exempelvis aktieindexobligationer används i mycket begränsad utsträckning.

Känslighetsanalys, aktierisk	2015	2014
Inverkan på resultatet före skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i aktiekurser	165 800	137 800

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt påverkas av en nedgång i aktiemarkanden

Känslighetsanalys, aktierisk	2015	2014
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i aktiekurser	127 296	107 484

Tabellen ovan visar hur eget kapital efter skatt påverkas av en nedgång i aktiemarkanden

Valutarisk

Bolaget har både tillgångar och skulder i utländsk valuta. För skuldsidan är risken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt. På tillgångssidan uppgår den totala valutaexponeringen till cirka 387 Mkr (fg år ca 298 Mkr) av vilken 372 Mkr utgörs av aktier på utländska marknader och 15 Mkr utgörs av valutakursrisk i optionsdelen i aktieindexobligationer. Bolaget har inte, genom derivat eller på annat sätt, genomfört valutasäkringar. Enligt bolagets placeringsriktlinjer får den totala valuta exponeringen inte överstiga trettio procent av bolagets placeringstillgångar, vilket motsvarar cirka 856 Mkr (fg år 751 Mkr).

Känslighetsanalys, valutarisk (netto)	2015	2014
Inverkan på resultatet före skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i valutakurser generellt	38 700	29 800
10 % nedgång i valutan USD	21 600	18 970
10 % nedgång i valutan EURO	12 830	10 830
10 % nedgång övriga valutor	4 270	-

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt påverkas av en förändring i valutakurser med hänsyn tagen till valutasäkringsinstrument.

Känslighetsanalys, valutarisk (netto)	2015	2014
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i valutakurser generellt	30 186	23 244
10 % nedgång i valutan USD	16 848	14 797
10 % nedgång i valutan EURO	10 007	8 447
10 % nedgång övriga valutor	3 331	-

Tabellen ovan visar hur eget kapital efter skatt påverkas av en förändring i valutakurser med hänsyn tagen till valutasäkringsinstrument.

Ränterisk

Bolagets placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 773,2 Mkr (fg år 767,6 Mkr). Några räntebärande finansiella skulder finns inte. Bolagets ränteportfölj består huvudsakligen av statsobligationer, statsskuldväxlar samt bostads- och företagsobligationer. Länsförsäkringar Södermanland

är exponerat för ränterisk genom risken för att marknadsvärdet på de fastförräntade tillgångarna sjunker då marknadsräntan stiger. Graden av ränterisk eller prisrisk ökar med tillgångens löptid.

Känslighetsanalys, ränterisk	2015	2014
Inverkan på resultat före skatt	Tkr	Tkr
1 % lägre ränta	5 305	8 288
1 % högre ränta	-9 582	-13 395

Tabellen ovan visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på bolagets resultat före skatt

Känslighetsanalys, ränterisk	2015	2014
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	Tkr
1 % lägre ränta	4 138	6 465
1 % högre ränta	-7 474	-10 448

Tabellen ovan visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på eget kapital efter skatt

Fastighetsrisk

Bolagets exponering i fastigheter och fastighetsrelaterade tillgångar består av Strimlusen Förvaltnings ABs innehav av aktier i Humlegården I, II och III samt innehav i LF Fastighetsfond. Totalt uppgår exponeringen för fastigheter till 629,7 Mkr (fg år 484,9 Mkr). Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika omvärldsförändringar. Innehavet i LF Fastighetsfond redovisas som en aktierisk eftersom fonden äger aktier i börsnoterade fastighetsbolag och därmed samvarierar eventuella värdeförändringar i fonden med börsutvecklingen i betydande grad.

Spreadrisk

Med spreadrisk avses risken för förluster till följd av ändring i differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. För att begränsa spreadrisken har bolaget fastställt riktlinjer för hur de räntebärande tillgångarna får placeras, bl a utifrån kreditkvalitet. Dessutom finns begränsningar om hur mycket bolaget får placera hos olika emittenter.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förluster till följd av att placeringstillgångar inte är väl diversifierade. Bolagets strävan är att ha en väldiversifierad placeringsportfölj avseende exempelvis sammansättning av tillgångsslag, geografiska marknader och enskilda emittenter. Normalportföljens limitnivåer för respektive tillgångsslag och geografiska marknader säkerställer att en god diversifiering mellan tillgångarna uppnås.

Bolaget största koncentrationsrisk utgörs av det stora strategiska innehavet i LFAB-aktien.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk avses risken för förluster till följd av att motparter inte kan fullfölja sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran

Motpartsrisk inom placeringstillgångar

Motpartsrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har bolaget fastställt den lägsta kreditvärdering (rating) en emittent av sådana värdepapper får ha. En emittent som är en svensk eller utländsk bank får som lägst ha en rating på AA för att en investering ska kunna vara aktuell. Säkerställda obligationer ska vara utgivna enligt lagen (2003:1223) om säkerställda obligationer samt vara utställda av bank eller hypoteksbolag med minst AA-rating. Obligationer och andra skuldförbindelser som ett publikt företag svarar för ska normalt vara utgivna av företag med minst BBB+ i rating vid tidpunkten för investeringen.

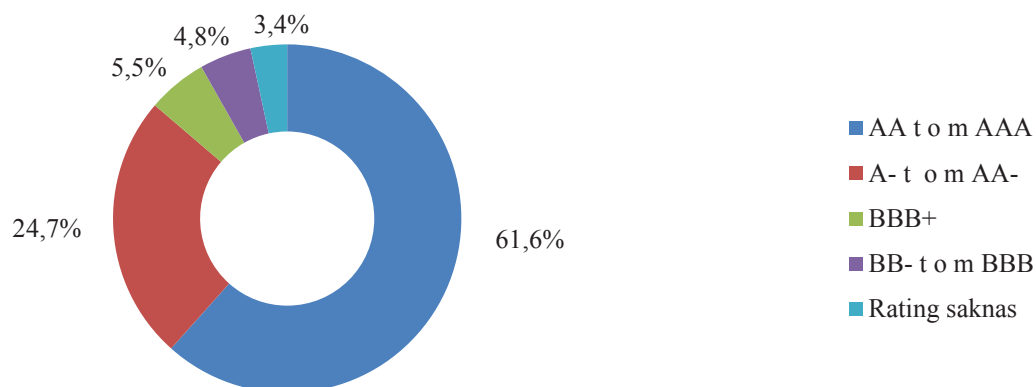
Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning, eller som är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna.

Bolaget har inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

Standard & Poor's rating	2015-12-31	2014-12-31
AA t o m AAA	476,3	539,0
A(-) t o m AA (-)	190,7	156,8
BBB (+)	42,9	28,5
BB (-) t o m BBB	37,1	20,5
Rating saknas	26,2	22,8
Totalt	773,2	767,6

Tabellen illustrerar bokfört värde av obligationer och andra räntebärande värdepapper fördelat på emittenternas kreditvärdighet (Mkr). I beloppen ingår värdepapper emitterade av stat och/eller kommun.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper fördelat på emittentens kreditvärdighet

Motpartsrisk utom placeringstillgångarna och övriga motpartsrisker

Motpartsrisk utom placeringstillgångarna utgörs framförallt av motpartsrisk i avgiven återförsäkring. Denna består i risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet vid val av återförsäkrare är bland annat att dessa ska ha minst A-rating enligt ratinginstitutet Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I nedanstående tabell framgår hur exponeringen för motpartsrisk fördelar sig på olika rating kategorier beträffande länsförsäkringsgruppens avtal med externa återförsäkringsgivare.

Standard & Poor's rating	2015-12-31	2014-12-31
AA	44,8 %	39,0 %
A	54,0 %	45,0%
BBB	0,7 %	13,0%
Utan rating från S & P	0,5 %	3,0 %

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken förluster till följd av att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel. För Länsförsäkringar Södermanland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller.

Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 30 Mkr. Utöver detta finns alltid möjlighet att med två till tre dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar.

Under en normal månad har bolaget utbetalningar avseende driftskostnader, skadekostnader och återförsäkringspremier på cirka 48 Mkr (fg år ca 46 Mkr). Inbetalningarna i form av premier, ersättningar från återförsäkrare och ersättningar från Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Liv uppgår till cirka 51 Mkr (fg år ca 47 mkr).

Finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska avsättningar

Redovisat värde

2015-12-31	Totalt	Varav utan kontraktsevenliga förfall	Varav med kontraktsevenliga förfall
Finansiella tillgångar	2 881	2 157	724
Försäkringstekniska avsättningar f e r	1 151	1 151	

2014-12-31	Totalt	Varav utan kontraktsevenliga förfall	Varav med kontraktsevenliga förfall
Finansiella tillgångar	2 508	1 835	673
Försäkringstekniska avsättningar f e r	1 110	1 110	

Kassaflöden

2015-12-31	Totalt	1-3 mån	4-12 mån	2017–2021	2022–2031	2032–
Finansiella tillgångar	2 881	144	551	1 319	855	12
Finansiella skulder	-121	-62	-60			
FTA f e r	-1 151	-113	-436	-405	-136	-61

2014-12-31	Totalt	1-3 mån	4-12 mån	2016–2020	2021–2030	2031–
Finansiella tillgångar	2 508	181	474	1 150	691	12
Finansiella skulder	-106	-48	-58			
FTA f e r	-1 110	-104	-409	-495	-79	-23

Operativa risker

Med operativa risker avses förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser.

Målet för Länsförsäkringar Södermanlands arbete med operativa risker är att säkerställa att de operativa riskerna inte ska begränsa möjligheterna att nå uppsatta verksamhetsmål. Detta förutsätter en effektiv hantering av de operativa riskerna. Strategin för hantering av operativa risker utgår från insikten att operativa risker är en del av bolagets verksamhet och att samtliga operativa risker inte kan undvikas, elimineras eller transfereras till annan part. Däremot kan bolaget genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll minska risken för att operativa risker materialiseras. Kostnad för hantering och kontroll av operativa risker ska stå i rimlig proportion till den kostnad eller förlust som kan uppstå om risken materialiseras.

För att reducera de operativa riskerna har bolaget interna regelverk och väl styrda processer som tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Identifierade kompetensbrister åtgärdas genom utbildning. Nyckelkontroller har införts för att säkerställa att processernas resultat är korrekta och kompletta (riskreducerande) samt för att

dokumentera och samla information för rapportering (riskbevakande). Vidare genomför bolaget årligen en företagsövergripande kontroll för att säkerställa att bolagets företagsstyrningssystem existerar, är komplett och efterlevs inom organisationen.

Incidentrapportering och kundklagomålshantering är också viktiga delar av riskarbetet. De incidenter och kundklagomål som inträffar loggas och hanteras i särskilda system för att möjliggöra analys och förebyggande åtgärder. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Affärsrisker

Med affärsrisk avses risken för förluster till följd av effekter av strategiska beslut, en sämre intjäning eller rykten. Affärsrisker är därmed en följd av dels interna händelser i bolaget men även externa händelser som konsument- eller konkurrentbeteende. Bolaget arbetar därför kontinuerligt med bevakning av interna och externa händelser som kan innebära risker eller möjligheter. Inom ramen för arbetet med den lång- och kortsiktiga affärsplanen identifieras affärsrisker som sedan löpande hanteras i företagsledningen och i styrelsen.

Som generell princip gäller att den som svarar för en del av verksamheten i bolaget också svarar för de risker som uppkommer i den verksamheten. Den principen gäller även affärsrisker. Bolagets ERSA-process utgör de identifierade affärsriskerna basen vid framtagandet av bolagets negativa scenarier och stresstester.

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Liv respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldig om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, bolaget sätter dock av till en annullationsreserv som uppgår till 1,3 Mkr (fg år 2,0 Mkr) per 2015-12-31.

Övriga risker

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för minst 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Detta sker genom avräkning från de ersättningar bolaget erhåller enligt den ersättningsmodell som avtalats med Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets ersättning för förmedlad bankaffär. Om kreditförlusterna totalt är större än årets ersättning överförs förlusten till kommande år. Bolagets totala kreditförluster uppgick till 1,8 (2,3) Mkr under räkenskapsåret.

Om inget annat anges avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget.

Samtliga belopp i noterna är redovisade i SEK om inget annat angivits.

NOT 3 Premieinkomst

	2015	2014
Direkt försäkring i Sverige	559 909 076	529 548 154
Mottagen återförsäkring	38 841 393	139 896 152
Summa premieinkomst	598 750 469	669 444 306

Per 2014-12-30 överläts ett bestånd av Trafikaffär från Länsförsäkringar Sak till Länsförsäkringar Södermanland vilket påverkade premieinkomsten för mottagen återförsäkring positivt med ca 102 Mkr år 2014. Denna påverkan var av engångskaraktär. Överlåtelsen resulterade även i en engångseffekt i form av en ökning av premien för avgiven återförsäkring med ca 60 Mkr. Totalt innebar dessa engångseffekter en ökning av redovisade premieintäkter om ca 42 Mkr år 2014.

NOT 4 Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

	2015	2014
Överförd kapitalavkastning	8 402 432	6 704 000
Räntesats för övrig affär respektive trafikaffär	0,00 resp. 1,50	0,50 resp. 2,00

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r. samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. under året.

Den tillämpade räntesatsen är genomsnittsräntan för 3 månaders statsskuldväxlar, dock lägst 0,0 %. I rådande ränteläge har räntesatsen därför fastställts till 0,0 % (fg år 0,5 %).

För Trafikaffär beräknas kalkylräntan fr o m 2008 som medelvärdet av räntan på 7-åriga statsobligationer över perioden 2011-2015 vilket ger 1,5 % (fg år 2,00 %).

NOT 5 Försäkringsersättningar

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Utbetalda försäkringsersättningar	417 404 722	377 800 541	39 762 444	15 907 235	377 642 278	361 893 306
Utbetalningar avseende skadereglering	42 015 288	33 459 765	0	0	42 015 288	33 459 765
	459 420 010	411 260 306	39 762 444	15 907 235	419 657 566	395 353 071
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	-14 849 212	124 983 486	-29 520 088	78 985 855	14 670 876	45 997 631
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	-1 420 157	9 694 181	0	0	-1 420 157	9 694 181
	-16 269 369	134 677 667	-29 520 088	78 985 855	13 250 719	55 691 812
Försäkringsersättningar	443 150 641	545 937 973	10 242 356	94 893 090	432 908 285	451 044 883

Per 2014-12-30 överläts ett bestånd av Trafikaffär från Länsförsäkringar Sak till Länsförsäkringar Södermanland vilket påverkade försäkringsersättningarna föregående år genom en negativ engångseffekt på resultatet 2014 om ca 67 Mkr f e r enligt följande:

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	0	128 316 897	0	60 892 522	0	67 424 375

NOT 6 Driftskostnader

Funktionsindelade driftskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Anskaffningskostnader	63 199 448	52 134 000	63 199 448	52 134 000
Förändring av Förutbetalda anskaffningskostnader	-1 593 500	-1 133 300	-1 593 500	-1 133 300
Administrationskostnader	29 509 928	42 748 250	27 899 951	41 138 272
Provisioner i avgiven återförsäkring	455 536	440 396	455 536	440 396
Summa driftskostnader	91 571 412	94 189 346	89 961 435	92 579 368

Totala driftskostnader före funktionsindelning

Kostnadslagsindelade driftskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Provisioner och vinstandelar i mottagen återförsäkring	236 505	814 972	236 505	814 972
Personalkostnader	92 485 247	88 618 401	92 485 247	88 618 401
Lokalkostnader	8 710 538	9 085 831	8 710 538	9 085 831
Avskrivningar	3 572 567	3 495 816	1 962 590	1 885 838
Övriga kostnader	100 442 727	103 918 581	100 442 727	103 918 581
Omkostnadsbidrag för förmedlad affär	-66 491 042	-56 156 308	-66 491 042	-56 156 308
Summa totala driftskostnader	138 956 542	149 777 293	137 346 565	148 167 315

Avgår:

Driftskostnader, finans & fastighet (ingår i kapitalförvaltningskostnader)	3 786 000	3 394 000	3 786 000	3 394 000
Kostnader för förmedlad affär, netto (se även not 9)	3 004 000	9 040 000	3 004 000	9 040 000
Skaderegleringskostnader (se även not 5)	40 595 131	43 153 946	40 595 131	43 153 946
Summa avdrag	47 385 131	55 587 946	47 385 131	55 587 946
Summa driftskostnader	91 571 412	94 189 346	89 961 435	92 579 368

NOT 7 Övriga tekniska kostnader	Koncernen och Moderbolaget	
Resultat från medlemskap i Trafikförsäkringsföreningen ("TFF")	2015	2014
Premier och Trafikförsäkringsavgifter	-5 212 177	-4 866 591
Skadeutbetalningar netto efter självrisk	6 342 242	7 489 167
Driftkostnader	537 960	759 964
Kapitalavkastning	-132 302	-455 328
Summa övriga tekniska kostnader	1 535 723	2 927 212

NOT 8 Kapitalförvaltningens resultat

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument

Moderbolaget 2015

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	173 434 204				173 434 204
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-13 298 581				-13 298 581
Övriga finansiella placeringstillgångar				2 300 000	2 300 000
Summa	160 135 623	0	0	2 300 000	162 435 623

Moderbolaget 2014

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	161 782 901				161 782 901
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 636 105				16 636 105
Summa	178 419 006	0	0	0	178 419 006

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder (fg år inga)

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2015

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	259 645 286				259 645 286
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-13 298 581				-13 298 581
Övriga finansiella placeringstillgångar				2 300 000	2 300 000
Summa	246 346 705	0	0	2 300 000	248 646 705

Koncernen 2014

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	229 229 394				229 229 394
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 636 105				16 636 105
Summa	245 865 499	0	0	0	245 865 499

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder (fg år inga)

Kapitalavkastning, intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Utdelning på aktier och andelar	8 920 976	3 796 844	5 077 404	3 796 844
Ränteintäkter mm				
obligationer och andra räntebärande värdepapper	21 003 258	13 502 471	21 003 258	13 502 471
Valutakursvinster	9 348	83 585	9 348	83 585
Realisationsvinster				
aktier och andelar	16 523 684	40 086 014	16 523 684	40 086 014
obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 502 125	20 383 280	2 502 125	20 383 280
Summa kapitalavkastning, intäkter	48 959 391	77 852 194	45 115 819	77 852 194
Summa ränteintäkter enligt ovan	21 003 258	13 502 471	21 003 258	13 502 471
-varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet	0	0	0	0

NOT 8 Kapitalförvaltningens resultat, forts.

Kapitalavkastning, kostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Kapitalförvaltningskostnader	3 800 000	3 395 500	3 800 000	3 395 500
Räntekostnader mm				
övriga räntekostnader	100	20 042	0	19 942
Valutakursförluster	7 765	4	7 765	4
Realisationsförluster				
aktier och andelar	13 458 471	0	13 458 471	0
obligationer och andra räntebärande värdepapper	4 255 841	251 163	4 255 841	251 163
Summa kapitalavkastning, kostnader	21 522 177	3 666 709	21 522 077	3 666 609
Summa räntekostnader enligt ovan	100	20 042	0	19 942
-varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet	0	0	0	0

Förändring av orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Moderbolaget

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Orealiserat resultat						
aktier och andelar	159 357 253	135 503 517	11 011 737	-13 806 630	170 368 990	121 696 887
obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2 186 254	-4 026 656	-9 358 611	28 318	-11 544 864	-3 998 338
övriga finansiella placeringstillgångar	1 730 000	0	570 000	0	2 300 000	0
Summa	158 900 999	131 476 861	2 223 127	-13 778 312	161 124 126	117 698 549

Förändring av orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Koncernen

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Orealiserat resultat						
aktier och andelar	245 568 335	202 950 011	11 011 737	-13 806 630	256 580 072	189 143 381
obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2 186 254	-4 026 656	-9 358 611	28 318	-11 544 864	-3 998 338
övriga finansiella placeringstillgångar	1 730 000	0	570 000	0	2 300 000	0
Summa	245 112 081	198 923 355	2 223 127	-13 778 312	247 335 208	185 145 043

NOT 9 Övriga intäkter / kostnader

Övriga intäkter	Koncernen och moderbolaget	
	2015	2014
Provisioner mm för Liv, Bank, Fond och Djurförsäkring	66 490 000	58 833 000
Varav provisioner för direkt försäkring Liv	11 892 000	10 233 000

Övriga kostnader	Koncernen och moderbolaget	
	2015	2014
Driftskostnader för Liv, Bank, Fond och Djurförsäkring	-69 494 000	-67 873 000

NOT 10 Bokslutsdispositioner/Obeskattade reserver

Moderbolaget	Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31
Inventarier		
Ingående balans 1 januari	2 357 090	2 081 016
Årets avskrivning utöver plan	-7 003	276 074
Utgående balans 31 december	2 350 087	2 357 090
Periodiseringsfond		
Ingående balans 1 januari	17 400 000	22 847 138
Upplösning av periodiseringsfond	0	-7 047 138
Avsättning till periodiseringsfond	4 900 000	1 600 000
Utgående balans 31 december	22 300 000	17 400 000
Utjämningsfond	11 721 159	11 721 159
Säkerhetsreserv		
Ingående balans 1 januari	557 900 000	495 000 000
Avsättning till säkerhetsreserv	17 000 000	62 900 000
Utgående balans 31 december	574 900 000	557 900 000
Totalt	611 271 246	589 378 249

NOT 11 Skatter

Redovisat i resultaträkningen	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Aktuell skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)	-3 312 510	-1 085 006	-3 312 510	-1 085 006
Justering av aktuell skatt för tidigare år	241	49	241	49
Uppskjuten skatt avseende förändring i temporära skillnader	-36 583 031	-41 700 593	-32 120 767	-29 354 422
Totalt redovisad skattekostnad	-39 895 300	-42 785 550	-35 433 036	-30 439 379

Avstämning av effektiv skatt Moderbolaget

	2015 (%)	2015	2014 (%)	2014
Resultat före skatt		158 480 113		118 980 905
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,00%	-34 865 625	22,00%	-26 175 799
Ej avdragsgilla kostnader	1,95%	-3 082 747	0,08%	-95 525
Ej skattepliktiga intäkter	0,05%	16 224	0,00%	0
Schablonintäkt investeringsfonder	0,38%	-602 664	0,81%	-966 126
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,02%	-24 805	0,06%	-75 637
Ej avdragsgill realiserad förlust	0,00%	0	2,63%	-3 126 341
Ej skattepliktig realiserad vinst	8,97%	3 126 341	0,00%	0
Skatt hänförlig till tidigare år	0,00%	241	0,00%	49
Redovisad effektiv skatt	22,36%	-35 433 036	25,58%	-30 439 379

Avstämning av effektiv skatt Koncernen

	2015 (%)	2015	2014 (%)	2014
Resultat före skatt		268 817 687		242 546 257
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,00%	-59 139 891	22,00%	-53 360 199
Ej avdragsgilla kostnader	1,15%	-3 082 747	0,04%	-95 525
Ej skattepliktiga intäkter	0,03%	16 224	0,00%	0
Skattemässigt resultat Humlegården	0,00%	0	0,00%	0
Schablonintäkt investeringsfonder	0,22%	-602 664	0,40%	-966 126
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,01%	-24 805	0,03%	-75 637
Ej avdragsgill realiserad förlust	0,00%	0	1,29%	-3 126 341
Ej skattepliktig realiserad vinst	-8,53%	22 938 343	-6,12%	14 838 229
Skatt hänförlig till fg år	0,00%	241	0,00%	49
Redovisad effektiv skatt	14,84%	-39 895 300	17,64%	-42 785 550

Redovisat i balansräkningen

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skulder

Uppskjutna skattefordringar och - skulder hänför sig till följande:

Moderbolaget	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Aktier och andelar, placeringstillgångar			172 734 537	138 254 300	-172 734 537	-138 254 300
Obligationer och andra räntebärande värdepapper			1 220 686	3 760 556	-1 220 686	-3 760 556
Övriga finansiella placeringstillgångar			380 600		-380 600	0
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	2 499 200	2 299 000			2 499 200	2 299 000
Skattefordringar/-skulder, netto	2 499 200	2 299 000	174 335 823	142 014 856	-171 836 623	-139 715 856

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

Koncernen	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Aktier och andelar, placeringstillgångar	0	0	172 734 537	138 254 300	-172 734 537	-138 254 300
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0	1 220 686	3 760 556	-1 220 686	-3 760 556
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	380 600	0	-380 600	0
<i>Obeskattade reserver</i>						
Säkerhetsreserv			126 478 000	122 738 000	-126 478 000	-122 738 000
Ackumulerade avskrivningar över plan			517 019	518 560	-517 019	-518 560
Utjämningsfond			2 578 655	2 578 655	-2 578 655	-2 578 655
Periodiseringsfonder			4 906 000	3 828 000	-4 906 000	-3 828 000
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	2 499 200	2 299 000			2 499 200	2 299 000
Immateriella tillgångar			0	354 196	0	-354 196
Skattefordringar/-skulder, netto	2 499 200	2 299 000	308 815 497	272 032 267	-306 316 297	-269 733 267

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

NOT 12 Immateriella tillgångar	Koncernen	
	2015-12-31	2014-12-31
Ingående Anskaffningsvärde för utvecklingskostnader	19 126 459	19 126 459
Årets anskaffningar	0	0
Utgående anskaffningsvärde	19 126 459	19 126 459
Ingående ackumulerade avskrivningar	-17 516 482	-15 906 504
Årets avskrivningar	-1 609 977	-1 609 978
Utgående ackumulerade avskrivningar	-19 126 459	-17 516 482
Kvarvarande värde enligt plan	0	1 609 977

Immateriella tillgångar avser programvara som tagits i bruk från och med 2006-07-01 respektive 2011-01-01.

Anskaffade dataprogram har en beräknad nyttjande period av 5 år och avskrivs med 20 % per år.

NOT 13 Placeringar i dotterföretag

Strimlusen Förvaltnings AB, 556683-5905, Södermanlands län, Nyköpings kommun, 1 000 st aktier, ägarandel 100%

	2015-12-31		2014-12-31	
	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde
Anskaffningsvärde	100 000	100 000	100 000	100 000
Aktieägartillskott	63 882 384	63 882 384	63 882 384	63 882 384
Uppskrivning	85 799 982	401 295 276	85 799 982	315 084 194
Summa	149 782 366	465 277 660	149 782 366	379 066 578

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

Moderbolaget 2015-12-31

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	758 396 504				758 396 504
Derivat		14 800 400			14 800 400
Övriga finansiella placeringstillgångar				9 000 000	9 000 000
Summa	2 391 636 504	14 800 400	0	9 000 000	2 415 436 904

Finansiella skulder

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder

Moderbolaget 2014-12-31

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	753 606 311				753 606 311
Derivat		14 022 400			14 022 400
Övriga finansiella placeringstillgångar				6 700 000	6 700 000
Summa	2 107 903 184	14 022 400	0	6 700 000	2 128 625 584

Koncernen 2015-12-31

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	758 396 504				758 396 504
Derivat		14 800 400			14 800 400
Övriga finansiella placeringstillgångar				9 000 000	9 000 000
Summa	2 856 914 164	14 800 400	0	9 000 000	2 880 714 564

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts

Koncernen 2014-12-31

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	1 733 363 451				1 733 363 451
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	753 606 311				753 606 311
Derivat		14 022 400			14 022 400
Övriga finansiella placeringstillgångar				6 700 000	6 700 000
Summa	2 486 969 762	14 022 400	0	6 700 000	2 507 692 162

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestäms för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen.

Uppdelning av hur verkligt värde bestäms görs utifrån följande tre nivåer:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Moderbolaget

2015-12-31

Tkr	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	850 854	860 168	72 000	1 783 022
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	667 685	92 252	13 259	773 197
Övriga tillgångar			9 000	9 000
Summa	1 518 539	952 421	94 259	2 565 219

Koncernen

2015-12-31

Tkr	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	850 854	1 151 113	96 550	2 098 518
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	667 685	92 252	13 259	773 197
Övriga tillgångar			9 000	9 000
Summa	1 518 539	1 243 366	118 810	2 880 715

Moderbolaget

2014-12-31

Tkr	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	684 846	768 444	50 790	1 504 079
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	661 349	91 460	14 820	767 629
Övriga tillgångar			6 700	6 700
Summa	1 346 194	859 904	72 310	2 278 408

Koncernen

2014-12-31

Tkr	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	684 846	973 968	74 550	1 733 363
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	661 349	91 460	14 820	767 629
Övriga tillgångar			6 700	6 700
Summa	1 346 194	1 065 428	96 070	2 507 692

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts

Aktier och andelar - anskaffningsvärden och verkliga värden koncernen/moderbolaget

	Antal	Anskaffnings värde	Verkligt värde
<i>Onoterade fondandelar och aktier</i>			
Länsförsäkringar AB	381 256	298 209 651	708 373 648
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	372	1 000 122	1 481 676
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140 000	530 704
Bergvik Skog AB	20	28 865 940	72 000 000
Granular AB	170 545	2 809 830	0
Kaupthing Bank	32 293	880 501	0
Sörmlandsfonden AB	2 000	2 000 000	0
		333 906 044	782 386 028
<i>Fondandelar</i>			
Handelbanken Europafond Index	1 008 494	67 816 343	95 917 858
Handelsbanken Latinamerikafond	67 247	16 402 097	13 203 194
Handelsbanken MSCI USA	127 701	30 000 000	30 454 163
Handelsbanken OMXSB	656 190	74 453 396	121 309 832
Handelsbanken Sverige Index Criteria	895 854	99 268 970	193 289 396
LF Europa Index	106 826	17 000 000	17 167 126
LF Fastighetsfond	65 785	93 586 808	189 012 865
LF USA Index	655 013	89 430 333	161 046 757
Skagen Kon-Tiki	45 158	26 219 026	29 452 780
		514 176 972	850 853 972
Summa aktier och andelar i moderbolag		848 083 017	1 633 240 000
<i>Onoterade aktier</i>			
Humlegården Holding AB I	38 906	16 062 492	179 434 472
Humlegården Holding AB II	38 906	30 961 088	199 860 122
Humlegården Holding AB III	38 906	16 858 804	61 432 574
LF Secondary PE Investments S.A.	21 930	21 930	24 550 492
		63 904 314	465 277 660
Summa aktier och andelar i koncern		911 987 331	2 098 517 660
Obligationer och andra räntebärande värdepapper			
Utgivna av	Nominellt belopp	Anskaffnings-värde	Marknadsvärde
Stater, Kommuner	91 300 000	105 860 065	105 628 323
Kreditinstitut	351 000 000	377 536 674	370 684 394
Företagskrediter	192 500 000	193 637 943	191 372 297
Förlagslån	41 633 648	41 633 648	43 636 690
Aktieindexobligationer	47 600 000	48 980 000	61 875 200
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	724 033 648	767 648 330	773 196 904
Förfallostruktur obligationer och räntebärande värdepapper			
Mindre än 1 år	135 100 000	141 301 243	144 897 718
1-5 år	461 200 000	491 354 381	493 054 582
5-10 år	116 100 000	123 359 059	121 985 164
Mer än 10 år	11 633 648	11 633 648	13 259 440
Summa	724 033 648	767 648 331	773 196 904

Ränterisk: Vid 1% högre marknadsräntor påverkas obligationsportföljens värde, och därmed resultatet före skatt, negativt med ca 15,8 (18,7) Mkr.

Vid 1 % högre realränta påverkas obligationsportföljens värde negativt med ca 0,3 Mkr. Vid 1 % högre realränta påverkas dock resultatet före skatt positivt med ca 5,9 Mkr (inkl påverkan på ersättningsreserver för skadelivräntor). Vid 1 % lägre realränta påverkas resultatet före skatt negativt med ca 5,4 Mkr (inkl påverkan på ersättningsreserver för skadelivräntor).

Bokfört värde, per balansdagen, för räntebärande värdepapper med kontraktensligt förfall överstiger det belopp som skall infrias med ca 0,1 (94,7) Mkr

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts

Anskaffningsvärden och verkliga värden på övriga finansiella placeringstillgångar

Övriga finansiella placeringstillgångar	Anskaffnings- värde	Bokfört värde
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget Lgh 312	3 600 000	4 500 000
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget Lgh 322	3 670 000	4 500 000
Summa	7 270 000	9 000 000

Verkliga värden på finansiella instrument - moderbolaget och koncernen

I Länsförsäkringar Södermanlands balansräkning uppgår verkligt värde och redovisat värde till samma belopp för samtliga finansiella tillgångar och skulder. När det gäller balansposterna aktier och andelar och obligationer och andra räntebärande värdepapper, har verkligt värde kategoriserat som Nivå 1 fastställts som aktuell köpkurs på aktiva marknader.

NOT 15 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2

Moderbolaget

(Tkr)	Obligationer och andra		Övriga värdepapper	Totalt
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper		
Ingående balans	768 444	91 460	0	859 904
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	69 780	792	0	70 572
Inköp	21 944	0	0	21 944
Försäljningar	0	0	0	0
Utgående balans	860 168	92 252	0	952 421

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 2

Moderbolaget

(Tkr)	Obligationer och andra		Övriga värdepapper
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper	
Vid värdenedgång om 10%:			
Påverkan på resultatet före skatt	-86 017	-9 225	0
Påverkan på eget kapital efter skatt	-67 093	-7 196	0

Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2

Koncernen

(Tkr)	Obligationer och andra		Övriga värdepapper	Totalt
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper		
Ingående balans	973 990	91 460	0	1 065 450
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	155 179	792	0	155 971
Inköp	21 944	0	0	21 944
Försäljningar	0	0	0	0
Utgående balans	1 151 113	92 252	0	1 243 366

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 2

Koncernen

(Tkr)	Obligationer och andra		Övriga värdepapper
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper	
Vid värdenedgång om 10%:			
Påverkan på resultatet före skatt	-115 111	-9 225	0
Påverkan på eget kapital efter skatt	-89 787	-7 196	0

Värdering av tillgångar på nivå 2:

Aktierna i LFAB värderas till substansvärde (708,4 Mkr). Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen.

Andelarna i Länsförsäkringar Mäklarservice AB värderas till substansvärde (0,5 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Mäklarservice AB är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Mäklarservice AB.

Andelarna i Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB värderas till substansvärde (1,5 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Fastighetsförmedling är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB.

Länsförsäkringar Södermanland äger andelar i fastighetsbolag. Andelarna redovisas till verkligt värde. På nivå 2 redovisas värdet på andelar i Humlegården Holding I-III (440,7 Mkr). Värdet på andelarna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus orealiserade värdeförändringar ("övernärden") i fastigheter. Övernärden är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för uppskjuten skatt. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerar normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet. Direktavkastningskravet ligger i spannet 3,6 % - 6,5 % med medelvärdet 4,2 %.

NOT 15 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2, forts

Länsförsäkringar Södermanland äger strukturerade produkter i form av aktieindexobligationer (61,9 Mkr). Aktieindexobligationerna delas vid värderingen upp i en obligationsdel respektive en optionsdel. Obligationen värderas till upplupet anskaffningsvärde och optionen värderas enligt allmänt vedertagna värderingsmetoder, normalt med hjälp av Black&Scholes modell för optionsvärdering.

NOT 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 3**Moderbolaget**

(Tkr)	Obligationer och andra			Totalt
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	
Ingående balans	50 790	14 820	6 700	72 310
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	32 752	-1 561	2 300	33 492
Inköp	0	0	0	0
Försäljningar	-11 542			-11 542
Utgående balans	72 000	13 259	9 000	94 259

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 3**Moderbolaget**

(Tkr)	Obligationer och andra		
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper
Vid värdenedgång om 10%:			
Påverkan på resultatet före skatt	-7 200	-1 326	-900
Påverkan på eget kapital efter skatt	-5 616	-1 034	-702

NOT 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 3**Koncernen**

(Tkr)	Obligationer och andra			Totalt
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	
Ingående balans	74 550	14 820	6 700	96 070
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	33 543	-1 561	2 300	34 282
Inköp		0	0	0
Försäljningar	-11 542			-11 542
Utgående balans	96 551	13 259	9 000	118 810

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 3**Koncernen**

(Tkr)	Obligationer och andra		
	Aktier och andelar	räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper
Vid värdenedgång om 10%:			
Påverkan på resultatet före skatt	-9 655	-1 326	-900
Påverkan på eget kapital efter skatt	-7 531	-1 034	-702

Värdering av tillgångar på nivå 3:

För Bergvik Skog (85,3 Mkr), enligt diskonterat kassaflöde med WACC. Om WACC ändras med 0,25% ändras värdet med 6%. Värderingen har skett enligt följande:

Innehavet i Bergvik Skog AB värderas enligt en modell som Pöry Management Consulting (Sweden) AB har utarbetat för att värdera biologiska tillgångar. Modellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13. Framtida kassaflöde har uppskattats och dessa har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Värderingen bygger på ett antal förutsättningar och bedömningar. Även relativt små förändringar av förutsättningarna leder till stora ändringar av värdet. De parametrar som har störst påverkan förutom förändring av diskonteringsräntan är förändringar i den långsiktiga pris- och kostnadsnivån. Under 2015 har tillämpad diskonteringsränta sänkts vilket medfört en förhållandevis kraftig värdeökning på de biologiska tillgångarna och därmed också aktierna i Bergvik Skog. IFRS 13 anger olika hierarkier. För biologiska tillgångar av detta slag finns inte marknadsdata enligt hierarki 1. Däremot finns olika marknadsdata som kan användas för att bidra till en bedömning. Det har så långt möjligt gjorts. Värderingsmodellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13 B 26.

Framtida kassaflöde har uppskattats och detta har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Principiellt är den uppbyggd på följande sätt:

Volymprognose är baserade på Bolagets långsiktiga avverkningsplan. Planen har i sin tur baserats på tillväxts prognoser enligt IPAK modellen, vilket är den allmänt accepterade modellen för att prognostisera och simulera framtida avverkningsplaner i Sverige. Bolaget genomförde under 2006 en skogstaxering. Under 2007 utarbetade Bergvik Skog nya långsiktiga avverkningsplaner. Dessa planer har utgjort bas för värderingen enligt IAS 41. Nuvarande plan är sex år gammal men det har inte funnits skäl att göra ändringar i de långsiktiga avverkningsberäkningarna. På kortare sikt; 3 – 5 år sker förskjutningar mellan åren av praktiska och marknadsmässiga skäl.

För LF Secondary PE Investments S.A. (24,6 mkr), enligt värdering till substansvärde. Substansvärdet beräknas enligt följande:

Förvaltarnas senaste rapporterade NAV för respektive fond (de europeiska förvaltarna använder sig av fair value enligt IPEV Valuation Guidelines och de amerikanska förvaltarna använder sig av US GAAP där fair value definieras i ASC Topic 820) justeras för efterföljande kassaflöden från LF Secondary PE Investments S.A. till fonderna respektive utbetalningar från fonderna till LF Secondary PE Investments S.A.. De parametrar som påverkar om värdet på aktierna ökar/minskar i LF Secondary PE Investments S.A. är dels, avseende underliggande innehav i bolag som använder diskonterad kassaflödesmodell för värdering av bolaget, om framtida vinstmarginaler förändras eller om räntan som används för diskontering förändras. I underliggande innehav av bolag som använder en multipelvärdering så påverkas värdet av förändringar i de multiplar som används men även av förändringar i de underliggande faktorerna i jämförbara bolag. Utöver detta så påverkas aktiekursen i LF Secondary PE Investments S.A. av förändringar i valutakursen på USD och Euro.

För Sörmlandsfonden AB (0,0 mkr), enligt värdering till substansvärde. Substansvärdet för aktierna i Sörmlandsfonden AB är detsamma som dess redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på aktierna i Sörmlandsfonden AB är således årets totalresultat.

För Granular (0,0 Mkr), enligt senaste utförda transaktion och tillgänglig information från bolaget

I balansposten övriga finansiella placeringstillgångar ingår ett belopp om 9,0 Mkr (fg år 6,7 Mkr) som avser värden på bolagets två bostadsrättslägenheter i Brf Lilla Bantorget i Stockholm.

Bostadsrätterna har klassificerats som Finansiella instrument som kan säljas. Någon avsikt att sälja bostadsrätterna föreligger inte.

För bostadsrätterna har värdering skett till uppskattat marknadsvärde, baserat på dialog med fastighetsmäklare under hösten 2015 samt jämförelse med försäljningar som skett i området.

NOT 17 Fordringar avseende direkt försäkring	Koncernen och moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31
Fordringar hos försäkringstagare	151 052 640	134 277 414
Fordringar hos försäkringsbolag	17 334 597	45 534 201
Summa fordringar avseende direkt försäkring	168 387 237	179 811 615

NOT 18 Materiella anläggningstillgångar	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
<i>Anskaffningsvärde</i>				
Ingående balans	22 070 773	21 419 986	22 070 773	21 419 986
Övriga förvärv	1 633 188	1 016 300	1 633 188	1 016 300
Avyttringar	0	-365 513	0	-365 513
Utgående balans	23 703 961	22 070 773	23 703 961	22 070 773
<i>Av- och nedskrivningar</i>				
Ingående balans	-15 516 639	-13 885 516	-15 516 639	-13 885 516
Årets avskrivningar	-1 962 590	-1 885 838	-1 962 590	-1 885 838
Avyttringar	0	254 715	0	254 715
Utgående balans	-17 479 229	-15 516 639	-17 479 229	-15 516 639
Redovisade värden	6 224 732	6 554 134	6 224 732	6 554 134

Datautrustning skrivs planenligt av på tre år, kontorsmöbler på tio år. Övriga maskiner och inventarier skrivs planenligt av på fem år.

NOT 19 Likvida medel/Kassa och bank	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Likvida medel/Kassa och bank	52 295 400	122 137 262	48 373 764	122 059 098
Summa likvida medel/kassa och bank	52 295 400	122 137 262	48 373 764	122 059 098
Outnyttjad beviljad kredit	0	0	0	0

NOT 20 Upplupna ränte- och hyresintäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Upplupna ränteintäkter	7 399 276	8 556 497	7 399 276	8 556 497
Summa upplupna ränte- och hyresintäkter	7 399 276	8 556 497	7 399 276	8 556 497

Av upplupna ränteintäkter förväntas 0 SEK (f g år 0) bli återvunna senare än tolv månader efter balansdagen

NOT 21 Förutbetalda anskaffningskostnader	Koncernen och moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader	10 520 900	9 387 600
Årets avsättning	12 114 400	10 520 900
Årets avskrivning	-10 520 900	-9 387 600
Förutbetalda anskaffningskostnader vid årets utgång	12 114 400	10 520 900
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år	12 114 400	10 520 900

NOT 22 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Förutbetalda hyreskostnader lokaler	2 205 951	2 125 273	2 205 951	2 125 273
Förutbetalda licenskostnader	47 390	653 310	47 390	653 310
Övriga förutbetalda kostnader	7 999 022	4 748 304	7 999 022	4 748 304
Upplupna intäkter	0	0	0	0
Summa Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	10 252 363	7 526 887	10 252 363	7 526 887

NOT 23 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

	2015-12-31			2014-12-31		
	Brutto	ÅF-andel	Netto	Brutto	ÅF-andel	Netto
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans 1 januari	227 199 910		227 199 910	211 001 797		211 001 797
Premieinkomst	598 750 469		598 750 469	669 444 306		669 444 306
Intjänade premier under perioden	578 398 073		578 398 073	653 246 193		653 246 193
Utgående balans 31 december	247 552 306		247 552 306	227 199 910		227 199 910
Avsättning för kvardröjande risk						
Ingående balans 1 januari	250 000		250 000	300 000		300 000
Tidigare års avsättning som tagits till resultatet	0		0	-50 000		-50 000
Nya avsättningar under perioden	675 000		675 000	0		0
Utgående balans 31 december	925 000		925 000	250 000		250 000
Summa avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk	248 477 306		248 477 306	227 449 910		227 449 910

NOT 24 Avsättning för oregerade skador

	2015-12-31			2014-12-31		
	Brutto	ÅF-andel	Netto	Brutto	ÅF-andel	Netto
IB Inträffade och rapporterade skador	514 250 705	86 215 300	428 035 405	282 237 986	42 539 530	239 698 456
IB Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	600 154 283	178 025 760	422 128 523	520 638 567	142 715 675	377 922 892
IB Avsättning för skaderegleringskostnad	32 077 472	0	32 077 472	22 383 291	0	22 383 291
Ingående balans	1 146 482 460	264 241 060	882 241 400	825 259 844	185 255 205	640 004 639
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	481 363 045	17 730 212	463 632 833	474 125 329	38 093 057	436 032 272
Utbetalt/överfört till försäkringskulder eller andra kortfristiga skulder innevarande period	-459 420 010	-39 762 444	-419 657 566	-411 260 306	-15 907 235	-395 353 071
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-29 594 676	-7 487 856	-22 106 820	-63 009 934	-4 092 489	-58 917 445
<i>Effekt av beståndsöverlåtelse</i>						
Verkligt värde av bestånd trafik (redovisat i balansräkningen)				160 729 868	60 892 522	99 837 346
Anpassning till bolagets redovisningsprinciper (redovisat i resultaträkningen)				21 541 368	0	21 541 368
Livränterörelse				130 005 110	0	130 005 110
Andra förändringar				0	0	0
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnad	-1 420 157		-1 420 157	9 091 181	0	9 091 181
Utgående balans	1 137 410 662	234 720 972	902 689 690	1 146 482 460	264 241 060	882 241 400
UB Inträffade och rapporterade skador	492 734 770	59 253 382	433 481 388	514 250 705	86 215 300	428 035 405
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	614 018 577	175 467 590	438 550 987	600 154 283	178 025 760	422 128 523
UB Avsättning skaderegleringskostnader	30 657 315	0	30 657 315	32 077 472	0	32 077 472

NOT 25 Avsättning för återbäring

	Koncernen och moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31
Återbäring från tidigare år	0	0
Under året utbetald återbäring	0	0
Återföring ej utnyttjad återbäring	0	0
Årets avsättning för återbäring	0	0
Summa avsättning för återbäring	0	0

NOT 26 Avsättning för pensioner

Bolaget har enligt kollektivavtal ett pensionslöfte till delar av personalen (födda 1955 och tidigare) om möjlighet till förtida pension mellan 62 och 65 år.

Bolaget har med underlag av personalstatistik och tidigare nyttjandegrad beräknat skulden till 11,4 Mkr (f g år 10,5 Mkr) inkl. löneskatt.

Beräkningen av har skett i enlighet med IAS 19. Avsättningen är ej tryggad enligt Tryggandelagen.

	Koncernen och moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31
Ingående balans	10 450 000	11 970 000
Betalningar till pensionsinstitut	-580 342	-1 190 345
Årets avsättning/upplösning	1 490 342	-329 655
Summa avsättning för pensioner	11 360 000	10 450 000

NOT 27 Övriga avsättningar

	Koncernen och moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31
Ingående balans	9 391 433	5 582 077
Årets avsättning/upplösning	-237 439	3 809 356
Summa övriga avsättningar	9 153 994	9 391 433
	2015-12-31	2014-12-31
Avsättningar för kreditförluster	7 576 370	7 171 388
Övriga avsättningar	1 577 624	2 220 045
Summa övriga avsättningar	9 153 994	9 391 433

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för minst 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Detta sker genom avräkning från de provisionersättningar bolaget erhåller enligt den ersättningsmodell som avtalats med Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets provisioner för förmedlad bankaffär.

Om kreditförlusterna totalt är större än årets provisioner överförs förlusten till kommande år.

NOT 28 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Semesterlöneskuld	3 746 898	3 563 838	3 746 898	3 563 838
Provisioner	1 842 306	2 378 718	1 842 306	2 378 718
Sociala kostnader	1 956 514	1 868 335	1 956 514	1 868 335
Annullationsreserv Liv ersättning	1 340 000	2 000 000	1 340 000	2 000 000
Övrigt	4 606 698	3 857 342	4 606 698	3 857 342
Summa Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13 492 416	13 668 233	13 492 416	13 668 233

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldigt om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, dels för att annullationsansvaret endast är treårigt och dels för att denna del av ersättningen enbart uppgår till ca 1,6 Mkr per år. Bolaget sätter av till en annullationsreserv som uppgår till 30 procent av de tre senaste årens annullationsansvarskyldiga ersättning. Årets resultat har inte belastats med någon kostnad, den totala reserven uppgår till 1,3 Mkr (föregående år 2,0 Mkr).

NOT 29 Ställda säkerheter	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
För försäkringstekniska avsättningar (f.e.r.) registerförda tillgångar	1 903 206 623	1 786 047 678	1 903 206 623	1 786 047 678

I enlighet med 6 kap. 30 § Försäkringsrörelselagen (FRL) har bolaget registerfört de placeringstillgångar som används för skuldtäckning. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid bolagets insolvens.

NOT 30 Ansvarsförbindelser	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Övriga ansvarsförbindelser	0	0	0	0

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av Trafikförsäkringens stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga. Av not 7 framgår att Länsförsäkringar Södermanlands andel av nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen uppgick till ca 1,5 mkr för 2015. Detta motsvarar ca 0,7 % av det totala nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen.

NOT 31 Anställda och personalkostnader

Kostnader för ersättningar till anställda

Moderbolaget och koncernen (Tkr)	2015	2014
Löner och ersättningar mm	58 358	55 954
härav rörlig ersättning till säljande personal	218	2 104
härav målbonusersättning	1 817	0
Pensionskostnader, förmånsbaserade planer	9 300	10 403
Pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	1 323	971
Förändring av avsättningar till pensioner	1 490	-330
Sociala avgifter	22 014	21 620
Summa	92 485	88 618

Medeltalet anställda	2015	andel kvinnor	2014	andel kvinnor
Moderbolaget	129	57%	129	57%
Dotterbolaget	0		0	
Koncernen totalt	129	57%	129	57%

Könsfördelning i företagsledningen

Moderbolaget och koncernen	2015	andel kvinnor	2014	andel kvinnor
Styrelsen	9	22%	9	22%
Övriga ledande befattningshavare	7	43%	7	43%

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2015		2014	
	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Moderbolaget och koncernen	58 358	32 637	55 954	32 994
varav pensionskostnad		10 623		11 374

Av moderbolagets pensionskostnader avser 1 421 (1 421) tkr gruppen styrelse och VD. Företagets utestående pensionsförpliktelser är försäkrade.

NOT 31 Anställda och personalkostnader, forts

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m.fl. och övriga anställda

TKr	2015		2014	
	Styrelse o VD	Övriga anställda	Styrelse o VD	Övriga anställda
Moderbolaget	2 742	56 735	2 727	53 227
(Varav tantiem o.d.)	0	0	0	0

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. De två personalrepresentanterna erhåller inget arvode. Ersättning till verkställande direktören utgörs av fast månadslön samt pension. Till andra ledande befattningshavare utgörs ersättningen av fast månadslön. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledning. Principer för ersättning till VD och ledande befattningshavare fastställs av bolagsstämman.

Avgångsvederlag

I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår avgångsvederlag till VD med två årslöner. För andra ledande befattningshavare utgår inget avgångsvederlag utan anställningsavtalet följer lag och kollektivavtal.

NOT 32 Arvode och kostnadsersättningar till ombud

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

TKr	Koncernen och moderbolaget					
	2015			2014		
	Fakturerade belopp	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Fakturerade belopp	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Fritidsombud	8 138	170	45	7 284	368	92
Specialombud	565	0	0	518	0	0
	8 703	170	45	7 802	368	92

NOT 33 Arvode och kostnadsersättningar till revisorer

	Koncernen och moderbolaget	
	2015	2014
	KPMG	
Revisionsuppdrag	387 625	421 692
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	35 163	34 988
	422 788	456 680

NOT 34 Ersättningar till ledande befattningshavare (Ersättningspolicy finns publicerad på bolagets hemsida)

Ersättningar och övriga förmåner 2015	Grundlön, styrelse-					Summa
	arvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	
Caesar Åfors, Styrelsens ordförande	313 800				8 797	322 597
Peter Reuterström, Styrelsens vice ordförande	188 700				6 008	194 708
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	109 800					109 800
Mikael Gerhardsson, Styrelseledamot	112 800				7 085	119 885
Monica Jonsson, Styrelseledamot	115 800					115 800
Dan Nilsson, Styrelseledamot	112 800				1 806	114 606
Hans-Christer Palmers, Styrelseledamot	127 800				1 280	129 080
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 623 074		80 207	1 140 692	12 659	2 856 632
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	4 703 495		333 472	1 886 785	16 002	6 939 754
Summa	7 408 069	0	413 679	3 027 477	53 637	10 902 862

Ersättningar och övriga förmåner 2014	Grundlön, styrelse-					Summa
	arvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	
Caesar Åfors, Styrelsens ordförande	191 000				3 911	194 911
Peter Reuterström, Styrelsens vice ordförande	116 500					116 500
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	111 500					111 500
Mikael Gerhardsson, Styrelseledamot	0					
Monica Jonsson, Styrelseledamot	114 000				1 344	115 344
Dan Nilsson, Styrelseledamot	121 500				4 092	125 592
Hans-Christer Palmers, Styrelseledamot	136 500				2 367	138 867
Axel von Stockenström, Avgående Styrelse ordförande	282 750				11 514	294 264
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 629 313		87 685	1 420 183	400	3 137 581
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	4 554 679		373 020	1 739 232	27 998	6 694 929
Summa	7 257 742	0	460 705	3 159 415	51 626	10 929 488

NOT 35 Tilläggsupplysningar angående försäkringsrörelsen

Belopp i tkr

Moderbolaget 2015

Försäkringsklasser

	Totalt 2015	Olycks- fall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand- o annan egend.skada	Allmän ansvarighet	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Premieinkomst, brutto	598 750	26 947	95 601	158 014	251 621	15 788	11 938	559 909	38 841
Premieintäkt, brutto	577 723	24 871	93 281	149 453	243 859	15 291	11 571	538 326	39 397
Försäkringsersättningar, brutto	443 150	17 672	74 467	111 554	196 011	8 356	8 070	416 130	27 020
Driftskostnader, brutto	89 961	3 866	15 143	21 635	44 246	2 731	2 105	89 725	237
Resultat av avgiven återförsäkring	-44 416	-4 047	-2 069	-9 689	-27 641	-387	-583	-44 416	0
Skadeprocent brutto	76,7%	71,1%	79,8%	74,6%	80,4%	54,6%	69,7%	77,3%	68,6%

Moderbolaget 2014

Försäkringsklasser

	Totalt 2014	Olycks- fall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand- o annan egend.skada	Allmän ansvarighet	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Premieinkomst, brutto	669 444	24 784	90 663	139 150	247 556	16 318	11 077	529 548	139 896
Premieintäkt, brutto	653 296	24 527	88 325	132 369	242 778	15 984	10 866	514 848	138 448
Försäkringsersättningar, brutto	545 938	18 290	54 593	116 963	195 197	19 047	7 225	411 315	134 623
Driftskostnader, brutto	92 579	4 395	15 142	22 924	44 435	2 870	1 999	91 764	815
Resultat av avgiven återförsäkring	-17 986	-4 285	3 814	6 047	-22 598	-385	-579	-17 986	0
Skadeprocent brutto	83,6%	74,6%	61,8%	88,4%	80,4%	119,2%	66,5%	79,9%	97,2%

Länsförsäkringar Sak överlät ett bestånd av trafikförsäkringar under avveckling till Länsförsäkringar Södermanland per 2014-12-30. Överlåtelsen innefattade försäkringsbestånd som tecknats av Länsförsäkringar Sak i länet Södermanland fram t.o.m. 2004 och innehöll trafikskador som var oreglerade samt de skadelivräntor som hörde till trafikförsäkringsbeståndet. De skadereserver som överläts till Länsförsäkringar Södermanland återförsäkrades i sin helhet i Länsförsäkringar Sak, för att i nästa led kvotåterförsäkras till länsförsäkringsbolaget. Syftet var att utjämna resultatet i hela länsförsäkringsgruppen.

Totalt överläts och återförsäkrades åtaganden motsvarande 316,0 Mkr brutto (255,1 Mkr f.e.r) till Länsförsäkringar Södermanland, varav 130,0 Mkr avsåg skadelivräntor.

Den överlåtna affären gav upphov till en negativ resultat effekt om ca 25,5 Mkr vid övertagandet, då bolaget omvärderade reserverna till de redovisningsprinciper som bolaget tillämpar. Överlåtelsen gav upphov till en engångseffekt på resultat och nyckeltal. I resultatanalysen 2014 påverkades områdena Trafik respektive Mottagen av överlåtelsen. För Trafik innebar detta en minskad premieintäkt f.e.r på grund av en engångspremie för avgiven återförsäkring om ca 59,9 mkr men samtidigt minskad försäkringsersättning f.e.r tack vare erhållen fordran på återförsäkrare om ca 60,9 Mkr. Beståndsoverlåtelsen innebar också en ökning av driftskostnaderna om ca 0,1 Mkr. Mottagen återförsäkring påverkades av engångseffekterna av den överlåtna trafikaffären genom erhållen premie för mottagen trafikaffär om ca 102,0 Mkr samtidigt som försäkringsersättningarna ökade med ca 128,4 Mkr på grund av överlåtelsen av ersättningsreserver avseende äldre trafikaffär och avslut av ett återförsäkringsprogram kopplat till beståndsoverlåtelsen.

NOT 36 Kortfristiga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Leverantörsskulder	6 830 399	9 820 856	6 830 399	9 820 856
Trafikskatteskuld	14 120 828	13 378 490	14 120 828	13 378 490
Lagstadgade soc avg	1 535 569	1 398 769	1 535 569	1 398 769
Personalens källskatt	1 452 280	1 340 979	1 452 280	1 340 979
Övrigt	188 753	829 975	188 753	829 975
Summa Kortfristiga skulder	24 127 829	26 769 069	24 127 829	26 769 069

NOT 37 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

Belopp i Tkr	Koncernen			Moderbolaget		
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
<i>Tillgångar</i>						
Immateriella tillgångar	0	0	0	-	-	-
Aktier och andelar	120 000	1 978 518	2 098 518	120 000	1 663 022	1 783 022
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	144 898	628 299	773 197	144 898	628 299	773 197
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	9 000	9 000	0	9 000	9 000
Depåer hos företag som avgivi återförsäkring	184	0	184	184	0	184
Avsättning för oreglerade skador	78 439	156 282	234 721	78 439	156 282	234 721
Fordringar avseende direkt försäkring	168 387	0	168 387	168 387	0	168 387
Fordringar avseende återförsäkring	31 034	0	31 034	31 034	0	31 034
Övriga fordringar	46 399	0	46 399	46 399	0	46 399
Materiella tillgångar	0	6 225	6 225	0	6 225	6 225
Aktuell skattefordran	9 560	0	9 560	9 560	0	9 560
Likvida medel	52 295	0	52 295	48 374	0	48 374
Upplupna ränteintäkter	7 399	0	7 399	7 399	0	7 399
Förutbetalda anskaffningskostnader	12 114	0	12 114	12 114	0	12 114
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	10 252	0	10 252	10 252	0	10 252
Summa tillgångar	680 961	2 778 324	3 459 285	677 040	2 462 828	3 139 868
<i>Skulder</i>						
Återbäring/ågarutdelning och rabatter	-	-	-	-	-	-
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	248 477	0	248 477	248 477	0	248 477
Oreglerade skador	368 726	768 685	1 137 411	368 726	768 685	1 137 411
Pensioner och liknande förpliktelse	2 272	9 088	11 360	2 272	9 088	11 360
Uppskjutna skatteskulder	0	306 316	306 316	0	171 837	171 837
Övriga avsättningar	9 154	0	9 154	9 154	0	9 154
Skulder avseende direkt försäkring	70 806	0	70 806	70 806	0	70 806
Skulder avseende återförsäkring	26 451	0	26 451	26 451	0	26 451
Aktuella skatteskulder	0	0	0	0	0	0
Övriga skulder	24 128	0	24 128	24 128	0	24 128
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13 492	0	13 492	13 492	0	13 492
Summa skulder	763 506	1 084 089	1 847 595	763 506	949 610	1 713 116

NOT 38 Transaktioner med närstående
Länsförsäkringsgruppen

De 23 länsbolagen har valt att organisera den gemensamma verksamheten i Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Som närstående räknar Länsförsäkringar Södermanland, förutom de egna dotterbolagen, även övriga bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Inom länsförsäkringsgruppen förekommer transaktioner mellan närstående av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär. Till transaktion av engångskaraktär hör köp och försäljning av tillgångar och liknande transaktioner, dessa är normalt av begränsad omfattning. Till transaktioner av löpande karaktär hör tjänster som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB gentemot länsförsäkringsbolag avseende utförandet av utvecklingsprojekt och service.

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen av serviceverksamhet inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

NOT 38 Transaktioner med närstående, forts
Närståendetransaktioner 2015

Under 2015 har bolaget haft transaktioner med Länsförsäkringar AB och dess koncernbolag. Dels utgörs dessa transaktioner av kostnader för gemensam service och gemensam utveckling och dels av provisionsersättningar avseende försäljning och kundvård för den av Länsförsäkringar Södermanland förmedlade affären, vilket framgår av not 9. Utöver detta har även transaktioner skett vilka syftar till att reglera den interna och externa återförsäkringsaffären.

Länsförsäkringar Södermanland har även under året betalt provision till Länsförsäkringar Mäklarservice avseende den mäklade försäljningen.

Närstående nyckelpersoner

Till närstående nyckelpersoner räknas styrelseledamöter och ledande befattningshavare i Länsförsäkringar Södermanland och dess dotterbolag och nära familjemedlemmar till dessa. Ersättning till närstående nyckelpersoner framgår av not 34.

NOT 39 Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat**Jämförelsestörande poster**

Under 2015 har det tekniska resultatet inte påverkats av några väsentliga jämförelsestörande poster. Det tekniska resultatet för jämförelseåret 2014 har dock påverkats av jämförelsestörande poster genom att Länsförsäkringar Sak per 2014-12-30 överlät ett bestånd av trafikförsäkringar under avveckling till Länsförsäkringar Södermanland. Överlåtelsen innefattade försäkringsbestånd som tecknats av Länsförsäkringar Sak i länet Södermanland fram t.o.m. 2004 och innehåller trafikskador som ännu är oreglerade samt de skadelivräntor som hör till trafikförsäkringsbeståndet. De skadereserver som överlätits till Länsförsäkringar Södermanland återförsäkras i sin helhet i Länsförsäkringar Sak, för att i nästa led kvotåterförsäkras till länsförsäkringsbolaget. Syftet är att utjämna resultatet i hela länsförsäkringsgruppen. Totalt överläts och återförsäkrades åtaganden motsvarande 316,0 Mkr brutto (255,1 Mkr f.e.r) till Länsförsäkringar Södermanland, varav 130,0 Mkr avsåg skadelivräntor.

Den överlåtna affären gav upphov till en resultat effekt om minus 25,5 Mkr på skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat vid övertagandet, då bolaget omvärderade reserverna till de redovisningsprinciper som bolaget tillämpar. Effekten på skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat 2014 fördelar sig enligt följande:

Påverkan på tekniskt resultat med anledning av beståndsöverlåtelse

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Premieinkomst mottagen affär	0	101 951 093	0	101 951 093
Avgiven premie för återförsäkring	0	-59 930 854	0	-59 930 854
Förändring av ersättningsreserv, före återförsäkring	0	-316 026 030	0	-316 026 030
Förändring av återförsäkrarens andel av ersättningsreserv	0	60 892 522	0	60 892 522
Förändring av skaderegleringsreserv	0	-1 407 000	0	-1 407 000
Erhållen betalning för beståndsöverlåtelsen	0	189 116 133	0	189 116 133
Driftskostnader	0	-88 636	0	-88 636
Totalt	0	-25 492 772	0	-25 492 772

NOT 40 Resultat före skatt**Jämförelsestörande poster**

Under 2015 har resultatet före skatt inte påverkats av några väsentliga jämförelsestörande poster. Resultatet före skatt för jämförelseåret 2014 har dock påverkats av jämförelsestörande poster genom att Länsförsäkringar Sak per 2014-12-30 överlät ett bestånd av trafikförsäkringar under avveckling till Länsförsäkringar Södermanland. Överlåtelsen innefattade försäkringsbestånd som tecknats av Länsförsäkringar Sak i länet Södermanland fram t.o.m. 2004 och innehåller trafikskador som ännu är oreglerade samt de skadelivräntor som hör till trafikförsäkringsbeståndet. De skadereserver som överlätits till Länsförsäkringar Södermanland återförsäkras i sin helhet i Länsförsäkringar Sak, för att i nästa led kvotåterförsäkras till länsförsäkringsbolaget. Syftet är att utjämna resultatet i hela länsförsäkringsgruppen. Totalt överläts och återförsäkrades åtaganden motsvarande 316,0 Mkr brutto (255,1 Mkr f.e.r) till Länsförsäkringar Södermanland, varav 130,0 Mkr avsåg skadelivräntor.

Den överlåtna affären gav upphov till en resultat effekt om minus 25,5 Mkr på resultatet före skatt vid övertagandet, då bolaget omvärderade reserverna till de redovisningsprinciper som bolaget tillämpar. Effekten på resultatet före skatt 2014 fördelar sig enligt följande:

Påverkan på resultat före skatt med anledning av beståndsöverlåtelse

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Premieinkomst mottagen affär	0	101 951 093	0	101 951 093
Avgiven premie för återförsäkring	0	-59 930 854	0	-59 930 854
Förändring av ersättningsreserv, före återförsäkring	0	-316 026 030	0	-316 026 030
Förändring av återförsäkrarens andel av ersättningsreserv	0	60 892 522	0	60 892 522
Förändring av skaderegleringsreserv	0	-1 407 000	0	-1 407 000
Erhållen betalning för beståndsöverlåtelsen	0	189 116 133	0	189 116 133
Driftskostnader	0	-88 636	0	-88 636
Kapitalavkastning	0	-8 946	0	-8 946
Totalt	0	-25 501 718	0	-25 501 718

Nyköping den 16 mars 2016

Caesar Åfors
Ordförande

Peter Reuterström
Vice ordförande

Birgitta Bohm
Styrelseledamot

Mikael Gerhardsson
Styrelseledamot

Cecilia Ingre
Styrelseledamot

Dan Nilsson
Styrelseledamot

Hans-Christer Palmers
Styrelseledamot

Björn Eklöv
Personalrepresentant

Anna-Greta Lundh
Verkställande direktör

Thomas Mattsson
Personalrepresentant

Min revisionsberättelse har lämnats den 16 mars 2016

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor